

La Normal i el magisteri primari a Girona, 1914-1936: ensenyament públic i ideologies a les comarques gironines

Joan Puigbert i Busquets

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

LA NORMAL
I EL MAGISTERI PRIMARI
A GIRONA. (1914-1936)

Ensenyament Públic
i Ideologies
a les Comarques Gironines.

TESI DOCTORAL PRESENTADA PER JOAN PUIGBERT I BUSQUETS

DIRECTOR: DOCTOR EMILI GIRALT I RAVENTÓS

GIRONA, JUNY DE 1984

FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA. UNIVERSITAT DE BARCELONA.

Portada:

Façana d'Athenea (1913) edifici de R.Masó, Sala d'Actes de la Normal de Girona (1917-1936)

"AMB EL COR A LA MÀ"
(Rafael Cardina)

El primer de gener s'apropa... Els centres d'ensenyament a càrrec de les Congregacions religioses, hauran de ferar les portes. L'Estat haurà de carregar sobre les seves espatlles, el pes feixuc de tota la responsabilitat de la formació infantil. Per a abordar aquest problema, caldrà l'esforç més formidable que haurà realitzat el nou règim. I no ens referim merament a l'esforç econòmic, sinó a un esforç espiritual, sense el qual no resistiríem la magnitud de la innovació que va a implantar-se.

Cal que tots ens acuirassem de la més bona voluntat i, amb el cor a la mà, assenyalem defectes a esmenar i virtuts a seguir.

Recordo que el President de Catalunya, en un discurs pronunciat a Girona amb motiu d'una diada infantil, va dir-nos que el seu gran amor a la infància hauria cristal·litzat en fets el dia que Catalunya pogués imitar a Austria en institucions infantils.

La petita Austria és la nació que més gran revolució ha fet en l'educació de l'infant. El President de Catalunya coneix perfectament l'obra educativa imposada pel govern austríac, i caldria que la coneixessin també tots els que estan designats per a plasmar a casa nostra les lleis d'ensenyament emanades de la nova constitució.

Un pedagog eminent, Glockel, representa a Austria l'ànima de la reforma foramental de l'Estat: la captació de l'infant des del seu neixement, primer per a fer d'ell un ciutadà fort i després per a dotar-lo d'una cultura, una sensibilitat i un caràcter adaptats als nous temps. A Austria, s'espera tot de la nova generació, que neix sense màcula original i

creix en una atmosfera neta de lastres històrics. Per això, malgrat que el govern austríac s'inspira i es mou dintre una situació política conservadora, no ha volgut prescindir d'aquest home revolucionari, que ha vist la totalitat del problema nacional concretat en la formació de la joventut.

Tota l'obra renovadora d'Àustria està condensada en l'educació de la infància.

Per això el govern austríac ha creat una sèrie de centres o institucions perfectament escalonades que atenen escrupulosament al nen des de cinc mesos abans del seu neixement fins als dinou anys. El terme d'una institució s'enllaça amb el començament de la següent, de manera que ni un sol instant durant prop de 20 anys, queda el jove excluït de la tutela de l'Estat. Els pares no tenen per a què preocupar-se dels seus fills. L'Estat els hi tornarà amb una professió manual que els hi permetrà guanyar-se la vida, o si és un noi ben dotat, amb una carrera especial o universitària que li faci planers i lluminosos els camins del pervindre.

Tot això, que és tan bonic, Déu sap els sacrificis i formidables esforços que ha costat al poble austríac. L'Ajuntament de Viena encara està arruïnat i la població endogalada pels impostos. Es una labor d'anys enters de lluita i d'abnegació. Pretendre realitzar una obra semblant amb un tancar i obrir d'ulls, d'una plomada, és una pretensió quimèrica.

El primer de gener s'apropa... Amb el cor a la mà, jo voldria dir als nostres dirigents que actuïn amb cautela, que tinguin seny.

Quasi no hi ha villa ni poblet que no tingui una escola primària a càrrec d'una Ordre religiosa, a la qual acudeixen els fills de molts obrers amb gran contentament dels seus pares. Les escoles de l'Estat són insuficients. Els mestres no poden fabricar-se en sèrie. ¿Per què, doncs, aquestes preses? Permeteu-me que digui francament, sincerament, honradament, la meua opinió personal i, en dir-la, no penso amb la política, jo crec que aquest plaç tan curt per a la substitució de

l'ensenyament de les Ordres religioses, és un solemne disbarat. Ja veureu els obstacles, dificultats i entrebancs que en la pràctica sorgiran al pas de les comissions encarregades de la substitució. No es pot obligar els infants a què vagin a escoles improvisades, deficientes i amb mestres fets de repent. Tampoc se'ls pot deixar al carrer, perquè en aquest cas, ja sentiríem les mares d'aquests nens, inclús les mares que no van a missa ni combreguen!

Un il.lustre mestre, que ha estat nomenat per a formar part de la Comissió de Girona i que és laic fins el moll dels ossos, fa pocs dies, parlant d'aquest qüestió, coincidí amb el meu criteri. Aquest senyor mestre viu la realitat; no es deixa ofuscar per la passió d'una pressa injustificada; sent la responsabilitat del pas que es va a donar; parlava -com jo faig ara- amb el cor a la mà.

Baldament els esperits se serenessin una miqueta, i arribés en l'ànim de tots la consciència de l'esforç que hem de realitzar.

Baldament tothom visqués la realitat d'aquesta hora feixuga.

Si així fos, no es donaria el cas que es dóna a Castelló d'Empúries, on l'Ajuntament està construint una sala de ball i espectacles, mentre la població es troba mancada d'uns edificis escolars suficients i decorosos.

I això, no és un retret polític, és l'advertiment d'una equivocació, fet amb el cor a la mà...

RAFAEL CARDINA.

(de L'Autonomista, 7 de juliol, 1933)

"LA REFORMA DELS SERVEIS CULTURALS DE LA
CASA D'ASSISTÈNCIA I ENSENYAMENT"

Un informe notable

El Comissari de la Generalitat de Catalunya, senyor Josep Irla, per tal d'organitzar els serveis culturals de la Casa d'Assistència i Ensenyament, no sols amb l'eficàcia necessària, sinó amb aquell esperit de llibertat i humanisme que informa la Constitució de la República, designà una Ponència formada per personalitats especialitzades en les disciplines pedagògiques, sota la presidència de l'Adjunt senyor Camps i Arboix, amb la comanda d'estudiar i formular un projecte i fer l'oportuna proposta a la Comissaria.

La Ponència realitzà la seva missió després d'un acurat estudi, sotmetent a la Comissaria un informe que per la seva transcendència i excel·lent orientació ens plau publicar per a coneixement de tots els nostres lectors de les comarques gironines i sobretot d'aquells que es preocupen per les qüestions pedagògiques i d'assistència social.

Diu així l'al·ludit informe, redactat per l'Inspector de Primera Ensenyança senyor Josep Junquera i aprovat per la Ponència:

"Essent una de les grans preocupacions del nou règim l'anivellament social, i veient al marge de l'ambient de la societat i lluny d'ella, moral i materialment, a un sector de la infància que ha nascut exactament com naixem tots a la vida, la Ponència creu que és d'urgència anar a l'absoluta i definitiva reforma de la Casa d'Assistència Social de Girona i ses comarques.

A l'antic Hospici de Girona, tan encertadament anomenat avui Casa d'Assistència Social, viuen en una situació excepcional molts dels que deprés poden ser homes, si es va a una

reforma radical del seu viure, i que potser no hi arribarien asfixiats per l'ambient contrari a aquell que més endavant els ha de rebre en son si.

la primordial finalitat que cal perseguir és la humanització dels asilats. No són pas ells els responsables de cap mal. Varen veure la llum de la vida en circumstàncies naturals exactament, segons natura ha disposat. I l'haver nascut a ningú denigra, sigui com sigui son naixement. I si han viscut com els altres, no té dret la societat a lliurar-los fora d'ella. L'home contra l'home no pot ésser admès. Creu la Ponència que tot esforç ha d'encaminar-se a situar els asilats en el mateix ambient general on viuen els altres nascuts. Deu ésser anul·lada la separació dels nois asilats envers els altres. Han de posar-se en condicions socials normals de vida física, intel·lectual i moral. I si han d'ésser homes, deuen iniciar-se en la vida de l'home tal i com ell la viu; no en ominós allunyament, sinó dintre mateix de la Societat.

per això creu la Ponència que deu cercar-se tot mitjà per tal que els nois de la Casa d'Assistència Social visquin de ben a prop la vida familiar, que avui és la que informa la Societat. Si els seus pares els han abandonat, no té dret la Societat a negar per a ells una vida de tendres fins a què siguin ells copsar l'oreig dels sentiments ultra familiars. No tenen família; més havem d'instal·lar-los com si en tinguessin. El recolliment de la vida familiar, en lloc reduït i sense característiques casernàries o de presó. Ambient de confiança, d'amor, de pau i de quietisme espiritual, enfront d'enveges, rezels i odis cap al que solament veuen més enllà de la reixa... Ben lluny de disciplines rígides. L'ordre l'imposa l'ambient que hom crea, sempre que aquest sigui adaptat a les capacitats i als interessos del noi.

Cal doncs:

ler.- construcció en lloc espaiós i amb capacitat per a camps de joc i jardins, d'un edifici acomodat per a la instal·lació d'una "Casa-Bressol" on romandrien els infants des del

naixement fins que les portes de l'educació formal podessin ésser obertes. En aquest mateix edifici quedarien definits tres estadis de la vida de l'infant: Alletament, Primera alimentació i Formació, i Escola maternal. L'Escola maternal rebria els infants a l'edat de tres anys i els donaria els elements bàsics de l'educació, iniciació d'habituds, llenguatge, bases de lectura, pre escriptura i bases d'escriptura, etc.; és a dir: una Escola maternal model, tal com avui és concebuda per la Pedagogia.

En la secció d'alletament els infantons viurien a la falda de les que farien de mare per a ells. Jocs, flors i alegries.

II.- Construcció d'altra edifici prop o lluny de l'altre -millor en altre indret- on els nens ingressarien als sis anys o als set. Hi serien fins als catorze complerts. La seva vida seria la de l'escolar. Anirien a l'escola pública on van els altres nens. Viurien com ells. Sortirien tots els dies. Jugarien com els altres. Anirien a les festes públiques i als espectacles adequats. Farien el que els altres podessin fer. La seva llar seria la Residència Escolar... una família nombrosa; mes amb el calor de l'existència en el sí d'una família ben portada. No anirien pas tots a les mateixes escoles. Caldria que fossin repartits entre les bones.

III.- Construcció d'un altre edifici, lluny dels anteriors necessàriament, on els escolars ingressarien als catorze anys complets. Hi romandrien fins que fossin aptes per a llençar-se a la vida sense ésser arrossegats per la seva corrent. Anirien a fàbriques i tallers i a les Escoles professionals. Si algun tingués capacitat per a l'estudi, ingressaria en els Centres respectius amb beca, fins al termini de la carrera. També serien ateses les capacitats per a l'Art, gaudint de facilitats per a poder assolir un lloc des d'on seguir la vida ordinària.

IV.- En tots els edificis deurien existir Sales d'intimitat, de treball, biblioteques adequades, Sala de festes.

1.- Enviar a les Escoles nacionals, a partir del primer de curs vinent, els nois i noies dels graus superiors actuals de les escoles de la Casa d'Assistència. A mesura de les possibilitats hi passarien els altres.

2.- Demanar immediatament a la Direcció General la transformació en Escoles Públiques de les actuals de Beneficència.

3.- Enviar als tallers de la ciutat per a l'aprenentatge a tots els que pensin dedicar-se als oficis.

4.- Selecció d'alumnes aptes per als estudis i donar-los facilitats per a l'ingrés a l'Institut Provincial.

5.- Modificació del règim intern d'acord amb el pla exposat abans.

Girona i maig 16 de 1932.- 'Per la Ponència encarregada de la proposició del pla, l'Inspector en Cap de l'Ensenyament Primari, Josep Junquera Muné".

* * *

Aprovada aquesta Ponència, fent present la necessitat de què la Comissaria vetlli per a què en el successiu la reglamentació que és formació sigui adaptada a aquestes bases.

Girona 24 de maig de 1932.- J. de Camps.- S. Santaló.- A. Cortina de Santaló.- Francisco Monràs.- Josep Junquera Muné".

* * *

La Comissaria de la Generalitat ha fet objecte d'especial atenció el transcrit document, i en la seva darrera sessió, acceptant-ne l'orientació total acordà realitzar tots aquelles millores proposades que actualment són factibles i anar implantant les altres a mesura que les disponibilitats econòmiques ho permetin. Així mateix acordà felicitar efusivament a la Ponència pel seu treball, inspirat en un admirable esperit d'humanisme.

Nosaltres creiem que la Comissaria mereix ésser encoratjada en els seus nobles i elevats propòsits per l'opinió pública

de les nostres comarques, i per això els donem a conèixer, esperant que l'obra cabdal d'humanització dels acollits a la Casa d'Assistència, assenyalada en el dictamen de la Ponència, serà un fet, gràcies al Govern de la Generalitat, sobretot quan aquesta disposi de tots els mitjans i atribucions que de dret li pertocquen per a la transformació de Catalunya en un gran poble sota la República.

(de El Autonomista, 9 de juny, 1932)

"LA COEDUCACION EN LAS ESCUELAS NORMALES"
(Rosa Roig)

Ante la próxima reforma de las escuelas normales se levantan muchos interrogantes; pero el más pavoroso para los tradicionalistas que se oponen sistemáticamente a toda novedad, sea del orden que fuese, es el de la coeducación.

Segun ellos, con el nuevo sistema se presentará la inmoralidad en las costumbres de los futuros maestros. Por este camino, dentro de unos años no quedará una muchacha virtuosa en la España republicana. Y citan estadísticas: que si en Rusia, que si en Alemania, que si en América del Norte, etc. En fin, si Dios no lo remedia, estamos abocados al espectáculo más degradante que ojos humanos contemplaron. He oído lamentarse a varias madres, apenadísimas, que temen por porvenir de sus hijas. He oído a un padre que quiere hacer maestras a sus cinco hijas y que ante la tempestad que se avecina ha decidido, terminantemente, que aquéllas no pisen los umbrales de ninguna escuela normal si no es para examinarse, porque la carne es flaca y "entre Santa y Santo...". Este señor, excelente padre -que entiende la patria potestad como la definieron los romanos, claro está- cree de buena fe que la coeducación destruirá la familia, nervio y sostén de la sociedad.

Las muchachas, según él y los que siguen pensando como él, se han de vigilar con más constancia y cuidado que los muchachos, pues al dejarlas en libertad, irremisiblemente se pierden.

Las ventajas de la camaradería y del compañerismo entre estudiantes de los dos sexos no existen; lo inevitable, desde la bestialidad humana, es fácil de imaginar. Y así discurren, con grave ofensa de tantos hombres y mujeres que han sabido y saben convivir en el aula y en el campo de juego; en la

oficina y el taller; en la sociedad cultural o benéfica; etc., cultivando una amistad noble y sincera.

Pero vayamos por partes. La coeducación no es nueva en España. En las escuelas de párvulos, públicas y privadas -en los colegios de religiosas, principalmente- los niños y las niñas se educan juntos hasta los ocho años. A los Institutos, Universidades y escuelas especiales, concurren alumnos de los dos sexos. En la Escuela de Estudios Superiores del Magisterio, la coeducación ha sido un hecho desde su fundación en 1909.

¿Estadísticas alarmantes? No existen. Ayer me decía una muchachita de veintiún años, bachiller, maestra, casi profesora de música, que cursa tercer año de Farmacia, como la han respetado siempre sus compañeros de estudio: "Mire usted, cuando algún hombre me ha ofendido, ha sido cuando no me ha visto como estudiante"...Como éste muchos ejemplos se podrían citar.

¿Que la mujer española es ahora más libre, menos respetuosa consigo misma y con los demás? ¿Que la mujer de otros tiempos era más moral? Lo que pasa es que es menos hipócrita; ha ganado en espontaneidad. Es más consciente y tiene más clara idea de la responsabilidad. Antes, en la comparación de los sexos, era el más débil, el más inferior, que necesitaba de tutela y protección, pero como todos los oprimidos y postergados, sabía más de astucias para burlar la autoridad paterna y los convencionalismos sociales. "Madre la de mi madre -guardas me poneis- si yo no me guardo- no me guardéis" dice ya Cervantes en una de sus novelas ejemplares El celoso extremeño. El teatro clásico repite hasta la monotonía el tema de la tapada que viene a ser el símbolo de la mujer tradicional. Demuestra también hasta la saciedad, la inutilidad de las dueñas y rodrigones de antaño. Ciertos valores literarios no son eternos y el Don Juan y la trota conventos o Celestina, tan representativos en la dramática y novela castellana, ya no tendrán las preferencias de los escritores porque nuestros tiempos y los que vengan los habrán desterrado.

No, el mal no se acentuará sino que se menguará con la coeducación. Hasta hoy, la mayor parte de los hombres y las mujeres se han visto como enemigos que se acechan, como fieras hambrientas cuyo zarpazo mortal hay que temer...; la mujer era la presa, el hombre la bestia feroz que podía destruirla. Todo trato entre los dos sexos era peligroso, censurado, porque por los siglos de los siglos, la relación entre hombre y mujer no tenía más que un fin y un solo procedimiento. De aquí que se haya dado una educación absurda y contraproducente, confundiendo lo divino con lo humano. Pero las leyes naturales se imponen proclamando un día sus derechos y los enemigos se acercaban con bandera blanca trocando los agresivos acordes de la marcha bélica en los armoniosos de una canción nupcial -aunque el marido seguía con la zarpa escondida, la esposa con la hipocresía de esclava...- Los que sólo se acercaron en el momento de la ilusión amorosa que todo lo subordina a un único deseo, se unían para siempre sin preocuparse de coincidir en ideas, preferencia, educación, etc. y la paz del hogar, el soñado paraíso en la tierra seguían permaneciendo en un plano ideal.

Insistimos en el valor de las estadísticas... Pero ¿es que la estadística no es una ciencia moderna? Los deslices de ahora son más visibles y pasan a la historia; esto es todo. Y si fuera verdad que los hubiera en mayor número, forzoso sería reconocer el fracaso, en nuestros días, del sistema de educación a cuya ruina asistimos.

Las nuevas modalidades sociales, las exigencias económicas, la evolución histórica, en una palabra, han dado a las actividades femeninas una amplitud insospechada. La mujer trabaja con el hombre y como el hombre. Es una fuerza y no un mal necesario como dijeron los antifeministas de todas las épocas. Luego si en la familia por ley biológica y en la sociedad por ley histórica, hombre y mujer han de realizar su destino juntos ¿por qué separarles cuando aprenden a vivir, a desenvolver su personalidad?

No sólo en Centros de enseñanza superiores, sino en la escuela primaria debiera implantarse la coeducación. La mayoría de las escuelas nuevas, en todos los países, la tienen establecida. Con las tendencias socializadoras, colectivas de las modernas teorías educativas, no se comprende la educación unisexual. El respeto mútuo, la naturalidad en el trato, la igualdad de derechos y deberes practicada ya desde los primeros años escolares, resolverán, de antemano, muchos problemas que en lo porvenir pueden ser causa de serios conflictos familiares y sociales.

La coeducación, por último, será una de las mayores conquistas de la mujer española, que se hará más fuerte y más digna, cuanta mayor confianza se deposite en ella.

ROSA ROIG.

(de El Autonomista, 23 de setembre, 1931)

"CAL POSAR-SE A TO"
(Llorenç Vives)

El treball de na Rosa Roig, suara publicat en aquest diari, m'ha fet arribar l'eco d'aquella veu, que, sortint-me del fons de l'ànima, s'escampava arreu, pensant-me que queia en terreny estèril desprovist de relleu copsador de les alenades de l'esperit. De poble en poble, de ciutat en ciutat, com pelegrí d'un ideal sant, he anat parlant de l'eficàcia de la presència de l'home i de la dona en una mateixa escola. I els parlava de pobles que avui donen més sensació d'equilibri integral. De Dinamarca, per exemple, on el nombre d'escoles mixtes passen del 70%. Demanava que aquell assaig de la classe de pàrvuls s'allargués fins al darrer grau de l'ensenyament; que la nena pugés, constantment, al costat del nen, per mor de què, un cop grans, es contemplessin sense amagar cap encenall del foc carnal; per tal de què l'home acabés per veure en la dona la seva digna companya en lloc de l'objecte de plaer comprat o atret pels crits del cos. La separació dels dos sexes porta la fam d'aproximació i, si aquesta s'aconsegueix saltant precipitadament els obstacles que l'impideixen, com es feia ahir i com es fa, encara avui, les conseqüències de l'apropament poden, si un seny ben equilibrat no ho evita, degenerar en les més criticables relacions. Amb convivència mixta a l'escola, molts s'unirien, per a formar el tronc de la família, coneixent-se des de l'infantesa, i llavors sí que no serien pas els cossos que s'entregarien, sinó les ànimes.

Si les estadístiques registres quelcom denigrant, no és pas per a desmerèixer la coeducació, ans el contrari; per aferrar-nos-hi, car els fets que ens puguin posar a la vista són fills de la falsa preparació per a la vida. Tant el noi com a la noia se'ls prepara d'esquena a la realitat,

com si el món donés voltes a l'entorn d'ells, sense considerar el panteig universal que demana el ritme del seu cor. Orfes de coneixements humanístics, avancen pels camins de la vida, d'esma, i quan es donen compte de què fora d'ells hi ha la màxima personalitat vital, resten astorats com si haguessin caigut de la lluna. En lloc de camins diferents que un dia han de convergir, cal que sigui una mateixa drecera que porti a l'home i a la dona a conèixe's, a completar-se.

Certa gent s'esgarrifa davant d'aquesta coexistència a les Normals de la República; no m'estranya. Seran d'aquells que davant d'una nuesa escultòrica o pictòrica es tapen els ulls, -si se'ls tapen,- i barbolegen: immoral. No; immoralitat en l'obra, no; immoralitat en el pensament, sí. Cal despullar-se de judicis hermètics i, en la vida, com en religió, cal ésser eclèctic. No ens il.lusionem i cerquen la veritat: avui no és que hi hagi més immoralitat que abans; ço que avui hi ha, és més sinceritat.

Cal encarar-se amb la vida i no fugir d'ella. Fa divuit anys que dirigeixo un Centre on la coeducació ha trobat bon acolliment des del primer dia; doncs bé; si hi ha algú que coneixi quelcom ocorregut en ell, que s'aparti del més rigorós respecte i de la moral més exigent, que ho declari. La coeducació, com diu la forta Rosa Roig, existeix als Instituts, a les Universitats, a l'Escola Superior del Magisteri, i en molts centres oficials i privats. Per què, doncs, no s'ha d'implantar a les Normals d'arreu d'Espanya? Es que les noies normalistes no tenen el grau de fortitud de les seves col·legues? Suposar això es fer-les-hi una greu ofensa. I iquè diuen elles? Tenen la paraula.

LLORENÇ VIVES

(de El Autonomista, 26 de setembre, 1931)

"UNA EXCURSIÓ APROFITADA"

Els alumnes del curs professional de la Normal de Mestres feren una excursió a Badalona, Tarragona i Barcelona.

Esplèndidament subvencionats, per la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament d'aquesta ciutat, els nou alumnes components del curs professional, acompanyats del seu professor senyor Gomis, marxaren dijous passat en excursió d'estudis.

A la capital catalana, després de les visites a la Generalitat i a l'Ajuntament, on foren rebuts pel batlle senyor Casanovas, es dedicaren a visitar centres docents per tal d'ampliar la seva formació.

Dedicaren el primer dia a visitar la Normal de Mestres de la Generalitat, on foren amablement rebuts pel seu director Sr. Piñol i l'antic professor de la Normal de Girona Sr. Costal. No cal dir que els feren veure tota la magnificència de l'organització moderna que allí es desenrotlla. També visitaren l'altra Normal de Mestres de Barcelona, donant-los la benvinguda el director d'aquell establiment Sr. Juncal. A la tarda visitaren el Grup Escolar Baixeras, cuidant de l'explicació de l'organització d'aquest, el seu director Sr. Reixach, que mostra als nostres estudiants nombrosos treballs manuals fets pels alumnes i en especial els "diaris", que cada classe porta relatant el treball quotidià.

Després es dirigiren al grandíós Grup Escolar Pere Vila, on es donaren compte del treball que significa dirigir un Grup en el qual reben ensenyament prop de 1.500 nens. El seu director, el conegut mestre senyor Martí Alpera, els féu passar per les diferents despendències del local, mostrant i explicant el treball dels alumnes i dels professors.

Remataren la tarda del primer dia visitant l'Aquarium del Parc, i ja cansats d'un dia tan aprofitat, es retiraren

a l'hotel per a canviar impressions i fer els deguts resums.

El divendres, visitaren el "Parvulari Forestier", emplaçat a l'antic pavelló de Filipines de l'Exposició. La seva directora, després de fer veure les diferents dependències, immillorablement instal·lades, explicà el cas curiós que els nens ploren a l'hora de sortir, el que demostra l'interès amb què van al Parvulari.

Pujant al cim de l'Exposició, prop la piscina, trobaren l'"Escola de Bosc", on solament poden anar-hi els nens que, físicament dèbils, els convé un clima muntanyesc. El Sr. Monroy explicà l'admirable i acurat cuidado que es té dels nens, tant en l'aspecte físic com en l'intel·lectual. Veieren els fixers d'aquell establiment, que és quelcom digne d'imitar.

Dinaren a l'Escola de Mar, on remarcaren també la moderna i simpàtica organització d'aquella escola. La Junta directiva, formada pels mateixos nens i acompanyats del seu director Sr. Vergés, feren agradable i profitosa l'estada dels estudiants gironins a aquella casa.

A la tarda, ja prop les cinc, feren via en direcció a l'Institut Escola, on foren rebuts pel director i ànima de l'establiment Dr. Estalella; el professor Sr. Díaz Plaja explicà com l'establiment rutlla a base de llibertat i responsabilitat; posà exemples dels bons resultats obtinguts.

L'últim dia d'estada a Barcelona es dedicà a la part artística, visitant-se l'Ajuntament, la Generalitat, la Catedral i Museus.

El diumenge, anaren a Tarragona, essent rebuts pel director, professors i estudiants de la Normal d'aquella ciutat. La visita al costat d'aquella gent estudiosa i simpàtica es féu profitosa i agradable. Visitaren la part històrica i artística de la ciutat, detinguent-se especialment en el Museu i a la Necròpolis. Al vespre, satisfets retornaren a Barcelona.

El dilluns, últim dia del viatge, es visità la fàbrica de "Productes Químics" que la S.A. Cros té instal·lada a Badalona. Allí veieren l'obtenció industrial de varis productes químics com l'àcid sulfúric, clorídic, nítric, acdic i els

abons fosfatats, etc.

La tarda d'aquest últim dia quedà al lliure albir de cada estudiant.

Arribaren el dilluns al vespre, encantats de l'excursió. Les noves orientacions, els serveis de dutxes a l'escola el modo de suscitar l'interès al nen mitjançant les excursions, les classes a base de treballs manuals, el valor de la rítmica a l'escola, etc, ha deixat, per als nostres estudiants, després d'aquest viatge, d'ésser una teoria i una pretensió d'alguns llibres; la pràctica els ha demostrat el factible de tot allò.

Nosaltres ens alegrem que hagin vingut sans i amb nous elements d'organització i que un altre dia els puguin escampar arreu de la nostra terra.

(de El Autonomista, 13 de juny, 1932)

"GALERIA DE RETRATS"
CASSIÀ COSTAL

(Conrad Domenech)

En la persona Cassià Costal s'ajunten dos tipus que potser diríem que són antagònics, però que en ell es completen; el tipus gironí i el de la costa brava; el tipus de raça saxona i el tipus de raça llatina.

Mireu-vos-el bé de la part de fora, remarqueu la seva còrpora, la seva testa: Veritat que dóna la sensació d'èsser un alemany?...En canvi mireu-lo de la part de dins espiritualment, i direu que és un greco-romà de cap a peus.

La seva forma d'expressió més contundent és el diàleg socràtic, amb enèrgics rebuscaments dels orígens dels mots.

Modest, modestíssim en la seva vida particular, casolana, vos resulta un home per al qual la filosofia no té fites quan actua in catedra; exerceix democràticament allò del "magister dixit".

I sempre, tota la vida, aquella bonhomia tan seva, aquell bon cor que li surt a flor de llavis, aquell somriure captivador que no deixa mai quant es dirigeix als seus deixebles.

La seva figura s'ageganta que comença a fer-vos rodar el cap en presentar-vos problemes vius i actualíssims de Pedagogia; ciència que per a ell no té secrets ni portes tancades.

Home estudiós; estudia sempre; àdhuc quan vos parla sembla que està fent un estudi de tot allò que li responeu o que li conten.

Jo recordo, -d'aquells benhaurats temps que jo era alumne seu a la Normal de Girona- el despatx de casa seva, sobre la taula del qual sempre hi tenia una munió de llibres nous de Pedagogia i Filosofia en tots els idiomes del món civi-

litzat. Per a En Cassià Costal, -políglota eminent- el fet de la Torre de Babel no tindria cap importància car es faria comprendre de tothom.

Mentalitat privilegiada -amb el privilegi soberaníssim de la cultura i el do de gents- arriba allà on es proposa i assoleix tot el que vol assolir. Per això una conversa amb ell val més que una consulta a un llibre d'aquells que sembla que volen dir molt i al capdavant no diuen res.

Per això nosaltres servem en el més pregon del nostre ésser aquesta admiració noble i desinteressada, per aquell que posà la primera pedra pedagògica del nostre cervell.

Per això quan trobem Cassià Costal sentim una alegria ímmana, i quan el deixem freturem d'escriure-li o de tornar-lo a veure.

El seu pas per l'Escola d'Estiu deixa inquietud, deixa una estela lluminosa que mai més s'apaga, deixa -en el recó més allunyat de la nostra ànima- mes sensacions noves que els dia de demà floriran i fructificaran.

Per això nosaltres ens honorem en poder anomenar-lo Mestre -paraula que, segons el gran escriptor italià Edmond d'Amicis "és la més noble, la més dolça paraula que un home pot dir a un altre home".

CONRAD DOMENECH

(Del 'Diari de l'Escola d'Estiu)

(de El Autonomista, 28 d'agost de 1931)

"NUEVOS ESTUDIOS SOBRE EL NIÑO"
(Casiano Costal)

Una de las contribuciones al estudio del niño más modernas y científicas, es la que lleva a cabo con sus obras el señor Jean Piaget, Profesor en la Universidad de Neuchâtel y en el Instituto Jean Jacques Rousseau, de Ginebra. /22

El señor Piaget, que es joven todavía (no ha pasado de los 40 años) es un filósofo de la Pedagogía y la Educación, y ha ensayado nuevos métodos de trabajo para conocer mejor los encantos de la vida interior de los niños, los inefables resortes del desenvolvimiento psíquico del hombre en formación.

El señor Piaget se dirige directamente a los niños y habla con ellos. Se establece un diálogo vivo y animado. Muchas preguntas están preparadas de antemano. Otras surgen, por improvisación o inspiración, a través del diálogo. Lo que dice el niño queda rigurosamente transcrito y registrado.

Luego viene el trabajo ímprobo de ordenación y de inventariación. Y el análisis detenido de las contestaciones, para inferir objetivamente los resultados obtenidos. Esas contestaciones pueden ser: espontáneas, sugeridas, aprendidas anteriormente o intuídas por la viveza del niño al formularse la pregunta; y también pueden ser aprendizaje por razonamiento del niño mientras se mantiene el diálogo. Ya se comprenderá desde luego que para los fines que persigue el experimentador las contestaciones realmente "válidas" son las espontáneas, es decir, aquellas que brotan de la mente del niño por pura reacción promovida por la pregunta, y sin que ésta sea nunca ni la más pequeña sugestión.

Esa labor de preguntar -!oh, Sócrates!- que ya es difícil en la tarea cotidiana escolar, resulta difícilísima en las investigaciones de psicología infantil, y sólo puede ser encomendada a personas de temple filosófico y pedagógico

y muy avezadas al trato continuo de los niños, no sólo en la escuela, sino también en el hogar, en la calle, en el juego, en las excursiones...

Luego hay que saber discriminar todas las respuestas de cada niño, y escoger las más congruentes a las preguntas formuladas y que más espontaneidad presenten en relación a los fines de la investigación.

El señor Piaget lleva publicados hasta ahora, sobre esta materia árdua y a la vez encantadora, cuatro libros interesantísimos: "El lenguaje y el pensamiento en el niño", "El juicio y el razonamiento en el niño", "La représentation du monde chez l'enfant", y "La causalité physique chez l'enfant".

Pongo los títulos de los dos primeros en castellano porque acaban de ser traducidos por don Domingo Barnés, Profesor en la Escuela Superior del Magisterio y Secretario del Museo Pedagógico Nacional. Y pongo los otros dos en su título original porque no han sido traducidos aun al español.

No hablaré de los dos primeros por estar al alcance de todos los españoles y por no hacer demasiado extensas estas notas. Diré, sí, cuatro palabras acerca de los dos últimos.

En "La représentation du monde chez l'enfant", el autor considera que los rasgos principales del espíritu del niño en este respecto son: el realismo del pensamiento, el animismo y el artificialismo. (Las personas que han leído libros modernos de Filosofía y siguen con interés los estudios filosóficos y pedagógicos, no tienen necesidad de que se les explique el contenido de estos conceptos).

Ahora bien; el autor considera que es conveniente proceder a un análisis más minucioso, e investigar por tanto si a aquel realismo mágico, a aquel animismo y a aquel artificialismo, corresponden una concepción especial de la fuerza y del movimiento y una física particular.

Los métodos usados son tres, de valor desigual; pero que no conviene usar conjuntamente para tener la seguridad de no dejar escapar nada interesante.

El primer método es verbal. Se pregunta a los niños

si los cuerpos, o una serie de cuerpos que se citan en un orden dado, tienen fuerza y por qué. Se obtiene así una especie de definición o la noción verbal de la fuerza.

El segundo método es semiverbal y semiobjetivo. Se pone a la consideración del niño un cierto número de movimientos (de las nubes, de las aguas, de las piezas de una máquina) y se le pregunta el por qué y el cómo de esos movimientos. Se obtiene con esto un dato más directo acerca de la noción de dinamismo del niño; pero este dato está aun contaminado de verbalismo; está falto de manipulación.

El tercer método es directo. Se verifica ante el niño alguna pequeña experimentación de física; se procura si es posible que él personalmente la repita y luego se le pregunta el por qué de cada acontecimiento. De este modo se obtiene un conocimiento directo y seguro acerca de la orientación del espíritu de los niños.

Todo esto se desenvuelve en el último libro "La causalité physique chez l'enfant", libro repleto de diálogos acerca de la naturaleza del aire, el origen del viento y de la respiración, el movimiento de las nubes y de los astros, las corrientes de agua y la acción de la gravedad, la noción de fuerza, la flotación de los barcos, el nivel del agua, el problema de las sombras, el mecanismo de las bicicletas, las máquinas de vapor, los trenes, los automóviles, los dirigibles y los aeroplanos.

Y todos estos diálogos se hallan adornados de finas observaciones psicológicas y de consideraciones científicas que conducen al autor a examinar filosóficamente los conceptos de la realidad en el niño, la causalidad, la noción de la ley, los hechos de asimilación e imitación y la lógica del niño.

A través del pensamiento del niño, el autor estudia los grandes problemas de la Filosofía, de los cuales, uno de los más interesantes para el maestro es el de la teoría del conocimiento -que no está resuelto, ni lo estará quizás nunca- pero que es preciso que cada maestro se presente a sí mismo, y lo englobe a su concepción sistemática de la vida y del mundo,

si quiere dar unidad a su trabajo y quiere realizar obra fecunda y verdaderamente educativa.

La ciencia de la educación y la labor escolar van tomando cada día mayores vuelos y más amplias perspectivas. Es preciso que todo maestro trate de intensificar su cultura y se proponga seguir las grandes corrientes de renovación pedagógica que cruzan los mares y las atmósferas del mundo del pensamiento contemporáneo.

CASIANO COSTAL

(de Suplemento Literario de El Autonomista, octubre de 1929)

"EDUCACION OBRERA"
(Casiano Costal)

He leído el artículo admirable de Indalecio Prieto publicado en EL AUTONOMISTA del lunes 15 del actual. Dice el prohombre socialista que las ocho horas de instrucción que forman parte del lema de los obreros (con las ocho de trabajo y las ocho de descanso) deben establecerse de acuerdo con las propias organizaciones obreras, "a fin de utilizarlas en la perfección técnica del trabajador, en su educación artística, en el cultivo del amor a la Naturaleza, en todo aquello, en fin, que nos saca de la animalidad y ennoblece la vida".

Perfectamente. Pero me parece que en este asunto, como en otros muchos de interés para los obreros y para todos los hombres, se trata la cuestión demasiado "literariamente", o "sentimentalmente". Se dicen cuatro palabras más o menos bellas, o se trata de inflamar el corazón de los interesados haciéndoles entrever ideales inasequibles, cuando no utopías irrealizables, y aquí paz y después gloria. Luego vienen las desilusiones, los desencantos, y las maldiciones y las deserciones.

Conste que soy un antiguo partidario de los tres ochos. Es más; considero que ocho horas de trabajo son demasiadas horas de trabajo cuando este trabajo no se hace a gusto y es obligado, impuesto, forzoso...(El trabajo del hombre debería ser una cosa noble, un hacer espiritual; el trabajo del hombre debería nacer de una vocación; debería ser como una "creación" constante, con goce del alma, con finalidad estética; debería ser algo así como un juego, tratando de hacer las cosas siempre mejor hechas y más bellas, con un profundo interés, con un creciente interés "desinteresado", que en esto consiste el goce estético...)

Me siento satisfecho de que las legislaciones euro-

peas señalen como máximo las ocho horas de trabajo. Me parece también que ocho horas de sueño son suficientes para el reposo fisiológico...Pero me parece un disparate obligar a un hombre a que dedique ocho horas a su instrucción. Para muchos obreros, ocho horas de instrucción serían más pesadas que ocho horas de trabajo rudo.

Esto de la "instrucción" es un tópico muy usado, que conviene aclarar. Creen mucho que si no son sabios o si no son ricos es porque no han sido "instruidos". (Y ellos no han hecho nada por "instruirse"). Otros, entre ellos muchos jóvenes, y hasta jóvenes obreros, se figuran que porque hacen cuatro versos o tienen cierta facilidad en escribir, ya pueden ser gerentes de grandes compañías o ministros...Ellos ven, por otra parte, que hay millonarios analfabetos y "señores" muy ignorantes...De todas estas paradojas está llena la vida.

La instrucción es otra cosa. La instrucción es construcción, es edificación espiritual. Y ella, requiere una buena disposición, una ordenación determinada, de las neuronas, una capacitación para el trabajo intelectual y una voluntad grande para realizar este trabajo intelectual.

La carencia de alguno de estos factores explica el fracaso de muchos estudiantes y de muchos hombres de carrera.

La instrucción es una modalidad de la educación. Y educación es desarrollo, despliegue de todas las potencias del ser humano. Digo de "todas" las fuerzas del espíritu; no meramente de las intelectuales. Aquí caben la energía física; la emoción estética; la formación moral...

En este sentido, las ocho horas de "instrucción" que forman parte de un lema emancipador y brillante, deben dedicarse, a mi entender, al mejoramiento integral del obrero. (Y este mejoramiento debería extenderse a otras clases de la sociedad que son también, como todo, susceptibles de perfeccionamiento).

No excluyo la diversión. La diversión, el juego, si se quiere, es un buen elemento de educación y de formación. "El hombre es un animal que trabaja y que juega" (Xenius).

Ya se entiende que me refiero al juego lícito, al juego moral y estético. (Lo "otro", no es juego) El mejor de los juegos es el "sport".

Esas ocho horas libres del obrero, pues, podrían distribuirse de la manera siguiente, poco más o menos: tres horas para las comidas; dos horas para el estudio; tres horas para la diversión.

Me refiero a los obreros mayores de edad: desde los 25 años en adelante. Los que no hayan alcanzado los 25 años deben ser educados más intensamente; deben tener menos horas de trabajo manual y más tiempo de estudio y de perfeccionamiento técnico y humano. A ello tienden las modernas orientaciones de los psicólogos y sociólogos; (véase "concepto de la escuela del trabajo" por Jorge Kerscenzteiner, y "La educación del obrero", por Lázaro de Madariaga); a ello tiende el proyecto del claustro de profesores de la Normal de Maestros de Gerona, por el cual se piensa crear una escuela de perfeccionamiento para adolescentes obreros y comerciantes, proyecto que mereció calurosos plácemes de don Joaquín de Aguilera en su reciente visita a esta ciudad y que muy probablemente será convertido en realidad dentro de poco. (Léase mi artículo "Qüestions d'educació" publicado en estas mismas columnas en diciembre último). Insistiré en otra ocasión sobre este punto concreto, que considero de capital importancia para la juventud de Gerona.

Volvamos al horario. Pienso que dos horas de estudio son suficientes para el obrero formado. En estas dos horas diarias de trabajo intelectual, el obrero puede recibir enseñanzas de su especialidad, ya en forma de conferencias o lecciones claras y cortas, ya por medio de lecturas comentadas, ya oyendo las explicaciones de un compañero más culto o más experimentado. Alternativamente, puede dedicarse también al dibujo, al estudio de una lengua extranjera, a la lectura de obras fundamentales, clásicas. Y, por último, y esto es importantísimo, el obrero debe adquirir conocimientos básicos de Derecho, Economía, Sociología, Historia, Bellas Artes... Una vez a la semana, por lo menos, un profesor competente iniciará a los trabajadores en estas ramas del saber, con palabra sencilla y con nutrida bi-

bliografía, sin alardes oratorios ni pedanterías ridículas.

Quedan las tres horas de diversión. El hombre necesita esparcimiento. Del mismo modo que necesita trabajar ("pobre o rico, todo ciudadano ocioso es un bribón". Locke), necesita también divertirse y regocijarse y en esto, hay que dar un poco de satisfacción a los gustos de cada uno. Sólo que hay gustos que merecen palos. El buen gusto surgirá de la buena educación recibida de niño y de adolescente.

El "sport" es uno de los mejores medios de diversión. Yo opino que todo hombre puede y debe cultivar una modalidad del "sport". El "sport", además de placentero, es higiénico y fortaleciente. Habrá hombre de faena ruda que diga quizás que él ha hecho ya bastante ejercicio durante el día, y que esto del atletismo es cosa de "señoritos" o de profesionales. Equivocación lastimosa. Puede empezarse con ejercicios sencillos; hay una gimnasia casera, una gimnasia rítmica; una gimnasia sueca; tenemos los juegos de pelota a manos y a pala; paseos; excursiones; juegos al aire libre; la natación...

¿Quién no cultiva alguno de estos ejercicios? Lo que conviene es sistematizarlos, para que sean eficientes.

Como lugares de diversión, tiene el obrero el teatro, el cine, el café... El café de vez en cuando, para charlar con amigos, o jugar una malilla, o hacer unas carambolas, no es una cosa mala, como creen algunos, no; es hasta cierto punto conveniente para no caer del lado de la gazmoñería o de la masantropía. Lo que importa es no convertirlo en un hábito dominador, en vicio.

El cine podría ser un gran elemento estético y cultural. Tal como hoy se practica, es malsano y corruptor. El 95 por 100 de las películas que se proyectan son feas e inmorales. Los asuntos podrían ser históricos, bíblicos, arqueológicos, geográficos, de ciencias naturales y biológicas, paisajes, inventos, expediciones, escenas de niños, vida de animales, faenas agrícolas, industrias...

El teatro es -debería ser- también un factor de formación estética y moral del hombre. Las tragedias griegas,

Shakespeare, Corneille, Racine, Molière, Schiller, Lope, Calderón, Guimerá...tienen obras magnas de honda emoción y de belleza perenne. Y éste es el género que debería cultivarse, huyendo de las insulseces y chabacanerías e impudicias que ahora se representan. El obrero, el pueblo, quiere obras de elevación moral y de sentimientos sanos. Con obras buenas y procurando que el espectáculo termine antes de media noche, el teatro resurgirá y volverá a ser lo que todo el mundo desea: escuela de buenas costumbres.

Queda la música. Nuestro pueblo ama la música y el canto. En este arte de Orfeo, el obrero puede ser unas veces espectador y otras actor. Espectadores en los conciertos instrumentales; actor en las audiciones corales. Afortunadamente, los conciertos de orquesta y de música de cámara están a la orden del día; sólo es preciso intensificar la organización de coros y de orfeones hasta que todos los obreros figuren en alguna sociedad coral y no quede ni uno solo que no tome parte en estas manifestaciones artísticas tan emotivas, higiénicas y educadoras.

Todas estas obras se pueden organizar y llevar a cabo sin la ayuda económica del Estado, sin protección oficial alguna.

Basta la buena voluntad de todos; la acción persistente de los propios trabajadores, cuya emancipación según la frase tan conocida de Carlos Marx debe ser obra de ellos mismos.

Amor al trabajo y al mejoramiento subjetivo y objetivo, es decir, procurar, de un lado, el mejoramiento del sujeto, del hombre, para aumentar su fortaleza, su dignidad y su bienestar, y de otro, el mejoramiento y el aumento de la producción, creando más riqueza y estableciendo nuevas y fecundas posibilidades.

Por este camino, nos encontraremos siempre los hombres buenos que trabajamos por un ideal y que deseamos que todo hijo de hombre tenga pan en su casa, alegría en su 'corazón' y paz con sus semejantes.

CASIANO COSTAL

(de El Autonomista, 20 de juny de 1925)

"CONFERENCIA DE CASSIÀ COSTAL"

Organitzada per la Secció local de la "U.S. de C." es celebrà ahir a la Biblioteca Municipal l'anunciada conferència del Sr. Cassià Costal.

El President Sr. Roset Sala obrí l'acte al·ludint a la significació de la Festa del Treball i presentant l'orador com a pedagog il·lustre i meritíssim.

Seguidament, Costal començà així: "Celebrem la Festa del Treball".

Tots vosaltres sabeu que aquesta té una significació de germanor obrera universal i que és una manifestació de la força puixant, moral, que tenim tots els treballadors.

Però aquesta festa, amics meus, no és pas encara prou alegre. I no ho és, perquè el treball tampoc ho és encara, perquè el treball no és el que hauria d'ésser. El treball, en una societat capitalista, és sempre com una subjecció (va de fora a dintre). El treball, en un règim socialista, serà com una elecció (anirà de dintre a fora). L'individu humà tindrà la seva plena personalitat.

Anem a veure una mica el que passa, amb això, en la infància: el nen al tercer i quart mes de la seva vida, mira les seves mans i els seus dits i hi juga; frega i llença petits objectes. Cap als 10 mesos, observa els objectes, s'hi fixa i fa descobriments de diferències de materials. Vers els 14 mesos, ell observa que els seus dits toquen i produeixen un efecte sobre les coses; el nen ja descobreix formes. Als 18 mesos, el nen fa altres descobriments: veu que posant unes pedretes sobre les altres totes s'aguantes; construeix; ell mira i admira la seva obra, i la considera com obra seva. És la primera contemplació del seu producte. Entra ell aquí en la fase del fer, de l'obrar, del treballar, del tractament especial dels materials. És prop dels 3 anys, quan en el seu

joc arquitectònic, amb les peces de la capça d'arquitectura, ell construeix una torre, o un castell. Llavors el fer, l'obra, el treball, té una forma prescrita i determinada, allò té una finalitat. És semblant a altres torres que ell ha vist de debó. Hi ha aquí, per part del nen, un principi de voluntat, una idea d'allò que ha fet, que és fet com ha d'ésser fet, una idea del treball, una idea del deure del treball, que ell crea a través del seu joc. Tenim, doncs, que neix en la consciència del nen el valor moral del treball, que té dues notes típiques:

1ª S'ha de fer allò.

2ª Allò s'ha de fer com ha d'ésser fet, és a dir, s'ha de fer bé.

Hi ha més encara.

Els nens no fan pas les coses per als altres, en un sentit d'utilitat, de professionalisme, no. Els nois fan les coses només en un sentit de 'funció', d'activitat; no pensen, per exemple, en el guany, ni en les relacions amb l'amo. Ho fan amb tota espontaneïtat i desinterès.

Aquesta mena de treball no té res que veure amb la producció ni amb l'economia. Es el treball en funció de necessitat biològica, d'interès estètic, d'afany de fer coses, de plasmar realitats.

* * *

I això és la font pura i cristal·lina del treball humà.

Però dintre de la societat capitalista, l'home és explotat per l'home en el terreny de la producció. No és considerat com una persona, sinó com un instrument, com un mitjà, com una part d'una màquina. Àdhuc la ciència en determinats moments, es posa al servei de l'explotador, i inventa la llei de l'oferta i la demanda, llei que si en el terreny del comerç té alguna justificació, en el camp del treball, en les relacions humanes és cosa realment monstruosa. Com pot ésser alegre la vida del treballador, quan pensa que és

explotat, d'una banda, i quan s'observa, per l'altra, que sobretot en l'esfera febril, la seva feina és parcial i es troba perduda en l'engranatge del sistema? No pot haver-hi satisfacció interior. Si almenys a canvi de la manca de satisfacció interior, hi hagués la compensació d'un guany suficient per a cobrir totes les necessitats, llavors l'obrer podria considerar-se relativament satisfet. Però no tenint ni aquesta última condició, la vida del treballador està sempre dintre d'un marc d'inferioritat, quan no de desesperació.

* * *

No serà així, en una organització socialista. Fixeu-vos. Fins ara, el treball era considerat com una maledicció de Déu. "Guanyaràs el pa amb la suor del teu front". I molts no suaven, i vivien millor que els altres, i els clergues es posaven al costat d'ells. I en el món hi ha hagut esclaus, i la servitud de la gleba, i la submissió del pobre al ric. El socialisme no admet res de tot això. I vol anar modificant ràpidament el treball humà en un sentit de dignificació i de racionalització.

Dintre del socialisme, tothom ha de treballar. I el treball, tot treball, és una dignitat humana. No hi ha pobres ni rics. Tothom té la vida i la sustentació de la mateixa assegurades. Si algú disposa de més mitjans que els altres, serà perquè la seva classe de treball ho exigirà. Per exemple, un savi de laboratori tindrà més despeses que un escriptor.

Dintre del socialisme: tothom treballarà al seu gust. Llibertat per a escollir la professió, sempre que el subjecte demostrï una capacitat. Això estarà en relació amb l'escola i amb els Instituts d'orientació professional, a base psicològica. A més del treball propi de producció, tota persona tindrà temps per a conrear un art i un esport. Això és molt necessari, per tal d'enlairar l'espiritualitat de l'home i per a establir relacions entre tots els estaments.

El treball no serà una maledicció, ni una subjecció;

sinó que serà una necessitat interior. L'home treballarà alegrement, com si jugués, tractant sempre de fer més bé la seva feina, procurant donar un caire més fi a les seves plasmacions. No treballarà per a guanyar-se la vida. La vida ja la tindrà guanyada i assegurada per la societat. Ell treballarà per gust, per satisfer una necessitat del seu esperit, per goig, pel plaer que sent l'artista a mesura que va donant forma a les seves concepcions.

* * *

I en aquest sentit de considerar el treball humà com un goig estètic, el socialisme pren la volada d'un valor universal.

Què és un valor? Anem-ho a veure ràpidament, en el camp de la Filosofia.

Ontològicament, el valor, que és una mena de realitat, és estrany a la quantitat; no és espacial ni temporal. És omnipotent en l'espai i en el temps. Un valor no val ací, o allà, o ara, o abans, o després; val, senzillament, i val sempre, i en tot lloc. El valor té sempre els dos pols positiu i negatiu; exemples: justícia-injustícia; bonic-lleig; amor-odi; generositat-mesquinesa. Els valors tenen una mena d'inèrcia. Una vegada un home conscient ha intuït un valor, i es disposa a realitzar-lo; va apartant-se més i més del pol contrari. L'home habituat a practicar el bé, té sempre més i més horror al mal. I els valors morals tenen una mena d'exigència: una vegada intuïts, copsats, ens enamorem d'ells i hem de realitzar-los. Si un home estigués tot sol en el món, no tindria necessitat de realitzar els valors. Els valors ètics, doncs, tenen una exigència social. Són, en quant són per als altres, i per a mi. El compliment de tot el conjunt dels valors socials correspon a una persona total, que és l'Estat (Max Scheleer).

Doncs bé; aquest Estat no podrà tenir mai una valoració ètica, si no està fonamentat en els postulats universals de justícia social, que són norma del Socialisme.

Un home sol, aïllat, no és res; és com un àtom en Física (Natorp). L'home humà el concebem sempre 'socialment'. Tots els valors humans són socials (llenguatge, cultura). El socialisme vol fer més socials tots els productes humans; vol fer més efectives totes les relacions humanes; aspira a fer de la humanitat una gran comunitat. El socialisme vol intensificar les funcions socials humanes. El socialisme cerca, en una paraula, que els homes, que són éssers socials, ho siguin en tota la seva integritat.

El socialisme és la forma d'estructuració social més científica. Per l'experiència secular, sabem que han fracassat sorollosament tots els règims individualistes. La Humanitat només pot avançar en el regne de l'amor i de la comprensió, de la interacció de les grans forces humanes creadores reunides. El socialisme és la força popular i política, l'estructuració de la qual permet amplitud d'horitzons infinits i de possibilitats immenses. El socialisme és un mètode polític d'un abast de realitzacions insospitades."

* * *

Costal fa una crida a la joventut socialista i la incita a treballar enèrgicament: primer, per a defensar la República democràtica, que és el fonament essencial de l'edifici socialista; segon, per unificar tots els matisos obreristes i crear una força conscient indestructible; tercer, per capacitar-se en el camí de l'estudi i lluitar intel·ligentment contra la ignorància burgesa; sobre aquest propòsit, fa un elogi dels cinc diputats socialistes del Parlament de Catalunya, que intel·lectualment i moralment pesen tant com la resta dels diputats.

"Hem de capacitar-nos en els terrenys de la higiene, de la cultura, del cooperativisme, de l'organització econòmica i de l'estructuració tècnica, i hem d'anar als Ajuntaments de tot Catalunya i als Parlament de Catalunya i Espanya a fer obra socialista i a demostrar amb l'exemple que els socialistes

són els millors i que de tot, àdhuc de governar, en sabem tant i més que els altres".

El Sr. Costal rebé una unànime ovació en finalitzar la seva magnífica conferència, i seguidament el President Roset Sala donà per acabat l'acte amb unes paraules d'estímul i d'agraïment envers l'auditori i el conferenciant.

(de El Autonomista, 2 de maig de 1933)

"PETITA LLIÇÓ DE FILOSOFIA A LLAGOSTERA"

(Cassià Costal)

La cinquena conferència del curset que un grup de joves d'aquest poble organitza, fou desenrotllada divendres passat, 22 de desembre, pel Sr. Cassià Costal, del Consell de Cultura de la Generalitat i professor de l'Escola Normal de la mateixa. Cassià Costal titulà la seva conferència "Petita lliçó de Filosofia": "els valors ètics". Començà dient que els pensadors moderns havien aconseguit, mitjançant un gran esforç, penetrar en una esfera del pensament, desconeguda pels filòsofs antics i renaixentistes. Es, aquesta, l'esfera dels 'valors'.

Per a fer comprendre en què consisteix el "valor" i especialment en què cosisteixen els "valors ètics", Costal explicà de bell antuvi, el substantiu *Etica*, diferenciant-lo del substantiu *Moral*. La *Moral* es refereix a la conducta dels homes, és normativa i per això no és ciència, ja que aquesta es limita a exposar els fets. La Ciència de la *Moral* és l'*Ètica*.

Exposà després els significats de la paraula "valor". Distingí un significat vulgar, un altre estimatiu i, per fi, el significat ontològic de la paraula "valor". Ontològicament, els valors són una forma de realitat, constitueixen una de les quatre esferes de la realitat distingides per molts pensadors, i que són: 1) l'esfera sensible-interior i exterior; 2) la supra-sensible-metafísic-; 3) el món ideal -el món de les relacions i de les entitats matemàtiques-; i 4) l'esfera dels valors. La forma de la realitat del valor és el saber (mentre que la forma de la realitat de les altres esferes és l'ésser).

Hom distingeix tres classes de valors: lògics, ètics i estètics. Els primers són els valors del pensament. La seva forma consisteix en què aquest, el pensament, sigui

veritat o mentida. Els ètics es refereixen a les coses en les seves formes de 'bones' o 'dolentes'. Els valors estètics es refereixen a la beutat. La seva forma és l'ésser formós o lleig. Hi ha pensadors que afegeixen a aquestes tres categories de valors una tercera categoria: la dels valors religiosos; però, aquests, en realitat, es redueixen a valors ètics o estètics.

Són valors ètics: la bondat, la justícia, l'amor, la lleialtat, la puresa, la magnanimitat. I tenen com a característiques especials: la 'absolitat', la 'intemporalitat', la 'polaritat' -bo, dolent; just, injust...- la 'gerarquia' (hi ha pensadors que neguen aquesta característica dels valors i voldrien que tots estiguessin en un mateix pla. Per altres pensadors, el valor suprem és 'l'amor'. Per Scheler "el valor és tant més enlairat quant més té una consciència del compliment de la seva realització"), la 'inèrcia' (quant més hom 'intueix' un valor -els valors ètics, com els estètics, 's'intueixen' mentre que els lògics es 'conceben'- tant més difícil li és tendir cap al pol oposat). Són encara característiques especials dels valors ètics: l'exigència -tan prompte intuïm de veritat un valor, ens enamorem d'ell i ens sentim obligats a realitzar-lo- i la força obligatòria (que s'expressa en dues paraules: heteronomia i autonomia. Els homes mereixen el nom de tals sols quan saben treure de dintre seu la norma a seguir. L'obediència cega a una força heterònoma és mostra d'esperit gregari).

La teoria dels valors sorgí de la comparació de l'antiga ètica dels béns, i de l'ètica formal. En la primera hi trobem quatre orientacions: 1) hedonista -és bo el que en causa plaer-; 2) endemonisme -el fet moral cerca la felicitat-; 3) utilitarisme -bones són les coses útils; 4) pragmatisme -caràcter de bondat poden tenir-lo sols les coses que s'executen. Una acció és bona o dolenta segons reixi o no-. L'ètica formal fou estructurada per Kant, sobre tot en el seu llibre "Crítica de la raó pràctica". L'home segueix certes lleis, certs principis. Si tenen valor objectiu, s'anomenen 'imperatius'. Hi ha uns imperatius hipotètics -condicionats- i un imperatiu 'absolut'- obra sempre de tal manera que els

teus actes puguin servir de norma universal"- . Aquestes màximes i aquests imperatius no sorgeixen, segons Kant, de l'experiència sinó que existeixen a priori.

L'imperatiu absolut de Kant queda formulat en la proposició "compleix el teu deure". Kant, però, no digué en què consisteix "el teu deure". Actualment els fenomenologistes han trobat la resposta a aquesta pregunta que deixà informulada Kant. Pels fenomenologistes "complir el teu deure" vol dir 'realitzar valors'. Hi ha valors individuals i valors socials. Valors purament individuals a penes n'hi ha cap. Poden considerar-se com a tals la puresa, la castedat, el sofriment i el control i domini de sí mateix. Tots els altres valors són socials. Alguns han d'ésser realitzats per individus; altres ho han d'ésser per entitats, com, per exemple, l'Estat.

L'Estat ha de realitzar almenys dos valors: justícia i ordre. La dificultat està en determinar què és ésser just. Pot dir-se que és "reconèixer un dret a un altre". Per això és necessari que hi hagi una relació interferent entre persones d'una mateixa categoria. I podem considerar que els homes tenen la categoria de persones quan realitzen valors. Si no, es queden en la categoria dels mers éssers psíquics.

Fem que tots els homes siguin persones. Així de l'actual escala: valors, dret, ciutadans i organismes de l'Estat, podrem esborrar el terme 'dret', que porta en sí un principi de coacció, i conquerirem un nou estadi -un estadi de vida superior- en la marxa ascendent dels homes.

El Sr. Costal, que exposà la seva "llició" amb una claredat extraordinària, fent en tot moment comprensiu i suggestiu un tema tan difícil als individus de l'auditori poc iniciats en qüestions de Filosofia, fou llargament i càlidament ovacionat, en acabar la seva peroració. Després, encara trobà temps per a ampliar alguns punts de la seva interessant conferència en una conversa que sorgí entre gran part dels assistents a la mateixa. Finalment tingué la gentilesa de renunciar als seus honoraris per a què es destinessin a la compra de llibres.

El Corresponsal

(de El Autonomista, 28 de desembre de 1933)

"EDUCACIÓ, CULTURA I ESTAT"

Organitzada per l'Associació provincial del Magisteri, tingué lloc el dia 5 del corrent i al saló d'Actes del Grup Escolar de Girona, l'anunciada conferència a càrrec del culte professor de la Normal de la Generalitat, senyor Joan Roura Parella.

La concurrència fou nombrosa. Ultra els elements directius de la Provincial, acompanyaren el conferenciant en la presidència els Inspectors senyors Junquera i Torrent, els professors de la Normal de la Generalitat senyors Costal i Frigola, el Cap de la S.A. senyor Monràs i el Regent de la Graduada Sr. Canós.

Obre l'acta el president de la Provincial Sr. Blasi, amb uns mots de salutació i cedeix la paraula al conferenciant.

En cert sentit, comença el senyor Roura, tots tenim un deute amb la vida. Podem considerar que els materials que ens ofereix per la nostra formació, és un préstec que hem de tornar a la vida. El Sr. Roura tenia un deute amb Girona; en aquesta ciutat va acabar l'ensenyament primari. El conferenciant evoca la figura del senyor Dalmau. Parla també del senyor Costal -present a l'acte- el qual obria, ja alehores, camins en l'ànima de la joventut. El senyor Roura expressa el seu agraïment a l'Associació de Mestres de Girona i al seu president senyor Blasi, per haver-li donat ocasió de satisfer amb la modesta mesura de les seves forces, el deute que tenia amb Girona.

Les preocupacions pedagògiques dels dos decennis d'aquet segle, foren d'ordre tècnic i psicològic. En començar l'últim decenni, l'interés és decanta cap al camp teòric. Sola-ment de la filosofia pot venir la unitat. S'introdueix la doctrina dels valors a la Pedagogia; però els valors són inseparables de la idea de Cultura. Avui la Pedagogia és essencialment Pedagogia de la Cultura.

Cada temps troba el concepte a l'entorn del qual gira el pensament i les preocupacions de l'època. Des de Nietzsche, el nostre temps viu sota la idea central de Vida. Dels diferents conceptes de vida, solament interessa al senyor Roura aquell que ve expressat: Vida-Cultura-Història. La vida s'objectivitza. De la suma de totes les objectivacions de l'esperit se'n diu cultura. La cultura d'una comunitat, serà, doncs, el conjunt de continguts i formes en les quals la comunitat s'expressa, s'objectivitza. Per precisar el concepte de Cultura, el senyor Roura l'oposa al de natura. la naturalesa ens és donada immediatament i la Cultura, al contrari, és una creació de la comunitat. Aquests dos conceptes no solament estan en oposició, sinó que també tenen analogia. Natura i cultura poden ordenar-se sota el concepte de realitat. Encara existeix una altra relació entre natura i cultura. La Naturalesa constitueix el canemàs en el qual és teixeixen els motius d'una cultura. El medi físic condiciona la cultura.

La unitat cultura, expressió de la unitat esperit, és composta de diferents camps: Ciència, art, societat, economia, política, religió, tècnica i educació. En aquests sectors s'exhaureix el contingut total de la cultura. Aquests camps estan íntimament lligats. Aquests sectors tenen una lògica pròpia, com ha dit molt bé Simmel. Per fer-ho veure, el conferenciant llegeix uns paràgrafs de *Der Bourgeois* de Werner Sombrart, l'economista berlinés.

El senyor Roura passa a parlar de les variacions de la cultura. La successió de generacions no explica els viratges en el sí de la cultura. Parla del caràcter dinàmic de la vida de la comunitat, del desenrotllament independent dels sectors culturals i estudia detalladament l'actitud d'una generació respecte a la seva cultura objectiva. Diu que la joventut d'avui no vol comprendre el valors heretats. En aquesta manca de contacte jau el sentit de la crisi. Un home nou neix, apareix una nova forma de vida. No hi ha decadència sino renaixement. Tota crisi és creadora. El factor més importat de variació

de la cultura és l'educació. Cultura i educació estan en relació recíproca. Una de les limitacions principals de la Psicologia orientada en els mètodes de les ciències naturals, està en què separa l'individu del seu món. Aquesta Psicologia no cala fons. L'individu no pot superar-se del seu món. L'home és un ésser que viu en un camp de forces còsmiques i culturals. En aquest camp de forces és forma; però també és deforma. El sentit de l'educació ha d'estar en fer viure a la juventut els valors objectius continguts en la cultura. Els ideals d'educació no ens són donats desde fora mitjançant una concepció racionalista, sinó que han de sortir de la cultura. Tota educació és nacional. L'home és ciutadà de dos mons; el món de la realitat i el món dels valors. Educació significa establir una equació entre aquests dos mons.

Així com un sismògraf registra les més petites oscil·lacions terrestres, de la mateixa manera tot canvi en la cultura és reflecteix en l'educació. El conferenciant fa veure aquesta influència en l'organització i treballs escolars, en la política pedagògica, en els ideals educatius i en el pensament pedagògic modern. Diu que avui apareix un comú denominador a la varietat d'ideals educatius: el retorn a l'autoritat i a la disciplina.

D'altra banda, la cultura d'un poble és forja a l'escola en el seu sentit més ample. L'educació facilita la selecció dels ben dotats. Forces creadores surten del cor del poble i donen noves empentes a la cultura. El fet educatiu és el fet essencial per a la conservació i desenrotllament de la Cultura.

En tota comunitat viu una voluntat de forma   Estat: Ell dóna unitat a la Cultura. L'Estat és educador. En el sí de l'Estat lluiten avui els partits polítics. Cada partit vol imposar el seu programa educatiu. Aquí rau un gran perill per a la vida de la comunitat. Com ho ha expressat molt bé Hegel, cada tendència necessita de la seva contrària per a viure. L'educació és nacional, està per damunt dels partits. El

conferenciant té plenes esperances de què el sector educatiu salvi la seva llibertat. Sembla com si a l'Estat no li quedin més que dues possibilitats: el comunisme o el feixisme educatiu. El conferenciant cita unes paraules de Goethe: "Veig venir un temps, en el qual Déu no trobarà ja cap més goig en el món, i l'haurà de desfer i tornar-lo a forjar per fer-ne un altre de nou". El senyor Roura diu que cal interpretar aquesta frase de Goethe. Un món nou, suposa un home nou. L'home nou, viu valors diferents de l'home vell. Els valors solament és trameten d'home a home, de mestre a infant, de l'educador a la juventut. La missió del mestre és la de crear aquest nou món, un món més just que el vell.

En acabar la seva magnífica conferència, i després d'uns mots finals de l'Inspector en Cap Sr. Junquera, el senyor Roura fou molt felicitat pels concurrents, la majoria dels quals antics companys seus, feia molts anys que no l'havien vist. Tothom estava satisfet. Tothom és mostrava orgullós del jove professor que tant honora el Magisteri gironí. Una vegada més hom veia confirmat el que digué fa poc i des del mateix lloc, donya Lionor Serrano. La nostra gent, la de les comarques gironines, sempre ha estat dels primers en totes les promocions.

M.

(de El Magisterio Gerndense, nº 1184, 16 de febrer, 1933)

---

6. EL GOVERN RADICAL-CEDISTA. TRIOMF DEL FRONT POPULAR

- 6.1. Agudització de la polèmica sobre la política escolar.
- 6.1.1. Els sectors conservadors contra l'escola única i laica.
- "El problema escolar" 399.
(de Diari de Girona, 10 d'octubre, 1935)
- "Comentari. La perversió de l'infant" 401.
(de Diari de Girona, 30 de maig, 1936)
- 6.1.2. Defensa de l'escola única i laica.
- "L'esdevenidor de l'Escola Nacional", J.Mascort 404.
(de L'Autonomista, 27 de gener, 1934)
- "Enrique Wallon, profesor de la Sorbona, en la semana pedagógica organizada por la Universidad Obrera de París i la I.T.E." 406.
(de L'Autonomista, 3 de gener, 1936)
- 6.1.3. Enfront de l'ofensiva involucionista sorgeixen nous plantejaments i es consolida el sindicalisme de classe.
- a) El sindicalisme socialista, uns precedents.
- "El primer Congrés Pedagògic de la A.G.M." 411.
A.Vidal
(de El Autonomista, 23 d'abril, 1931)
- "La bona solució - UGT", P.Blasi 414.
(de El Magisterio Gerundense, n.1168,
28 d'octubre, 1932)
- b) Denúncies i reaccions enfront de l'ofensiva conservadora.
- "Los maestros no cobran", D.Tarradell 416.
(de L'Autonomista, 13 d'abril, 1934)
- "Front Únic del Magisteri", D.Tarradell 418.
(de L'Autonomista, 7 de maig, 1934)
- "Al Magisteri i a l'opinió pública de les comarques gironines" 420.
(de L'Autonomista, 7 (sic, per 8), 1934)
- "Ciudadans: Defensem l'Escola Nacional", D.Tarradell 423.
(de L'Autonomista, 11 d'octubre, 1935)
- "Una ofensiva contra l'escola popular", J.Mascort 426.
(de L'Autonomista, 18 de novembre, 1935)
- "Síntomes poc afalagadors", P.Guiu 428.
(de L'Autonomista, 25 de novembre, 1935)
- 6.2. La política educativa de l'Ajuntament de Girona: una arma electoral?
- 6.2.1. Tasca portada a cap per l'Ajuntament gironí en l'àmbit de l'escola primària.

- "Una escola modèlica", C.Rahola 430.
(de El Magisterio de Girona, v.1207, 7 de setembre 1933)
- "La renovació de les nostres escoles", 433.
(de L'Autonomista, 19 de gener, 1935)
- 6.2.2. L'Ajuntament de Girona i la substitució de l'ensenyament congregacionista.
- "L'Alcaldia i la substitució de l'ensenyament donat per les Congregacions religioses" 436.
(de Diari de Girona, 28 de maig, 1936)
- "L'ensenyament a Girona" 441.
(de L'Autonomista, 30 de maig, 1936)
- "El Ple d'ahir" 444.
(de Diari de Girona, 4 de juny, 1936)
- 6.2.3. Els mestres públics de la ciutat i l'Ajuntament de la Lliga. Malestar.
- "A l'opinió pública" 447.
(de L'Autonomista, 6 de juny, 1936)
- 6.3. La catalanització de l'ensenyament, un punt de confluència
- "Llengua i Història" 450.
(de Diari de Girona, 7 de setembre, 1935)
- "La llengua i l'Escola", F.Grau 452.
(de L'Autonomista, 25 de gener, 1936)
- 6.4. La Normal de Girona: conflictes i activitats.
- 6.4.1. Vagues d'alumnes. Postures divergents segons el Pla d'estudis.
- "Una rectificació necessària", Ll. Pagès 456.
(de L'Autonomista, 13 de novembre, 1933)
- "Entorn del conflicte del magisteri" 458.
(de L'Autonomista, 14 de novembre, 1933)
- "Normalistas en huelga" 461.
(de L'Autonomista, 22 de març, 1934)
- 6.4.2. Les activitats d'extensió cultural
- "Pau Bansells" 464.
(de Diari de Girona, 19 d'abril, 1934)

"EL PROBLEMA ESCOLAR"
(Editorial)

Seria inútil llevar importància a l'èxit aconseguir per l'Ajuntament de Barcelona en la solució del problema escolar. No es tracta, evidentment, d'una solució definitiva. Però, per de prompte, els resultats són d'una contundència suficient per a demostrar l'encert del pla ideat pel senyor Codolà. Amb la coordinació de serveis entre l'escola pública i la privada, a la ciutat de Barcelona s'ha possibilitat l'ensenyament gratuït a divuit mil infants que es trobaven òrfens d'escola encara no fa dos mesos. Es innegable que Barcelona no podia aspirar a resultats millors mentre es manegen solucions definitives a base de la política de grups escolars. De moment, són divuit mil infants més que han tingut immediatament escola.

Cal dir ben alt d'una vegada que el període de governament esquerrà havia muntat a Catalunya, per que respecta al problema escolar, un veritable "bluff" de propaganda. Cal recordar, perquè les coses quedin al seu lloc degut, que va ésser obra dels homes de la Lliga la introducció a Catalunya de la política dels grups escolars. Obra dels homes de la Lliga foren les dues primeres i modèliques institucions d'aquest gènere a Barcelona, el Grup Escolar Baixeres i l'Escola de Bosch de Montjuïc. Obra dels homes de la Lliga fou el vast pla de construccions escolars que suspengué l'Esquerra atribuint-se'l com a iniciativa pròpia i bastint-hi un reclam d'ordre polític com si a Catalunya mai no s'hagués preocupat ningú del problema escolar sinó l'Esquerra.

I bé; ja hem dit diverses vegades el criteri que en termes generals ens mereix el problema. Nosaltres comencem per entendre que l'escola pública no ha d'anar més enllà de l'esfera

natural que assenyala el límit d'acció de l'escola privada. I entenem, per tant, que és precís evitar els perills que comporta la política dels grups escolars no cenyida a la pràctica en aquell principi. Hi ha, en primer lloc, el perill de desproporcionar-la de les veritables forces del Municipi en el sentit econòmic, és a dir, que arribin a constituir una càrrega excessiva per a l'erari municipal. És clar, que es vagin construint grups escolars i que després l'Ajuntament no els pugui sostenir. I l'altre perill relacionat també amb aquest, és que el grau d'intensificació i perfeccionament dels grups escolars arribi a fer una veritable competència a l'escola privada, és a dir, que les famílies en condicions de satisfer de llur dispendi l'ensenyança, enviïn els seus fills a l'escola pública i gratuïta pel fet que s'hi ensenyi de franc.

Són dos perills que no cal negligir en la pràctica de la política dels grups escolars. No n'hi ha prou que aquestes es constitueixin. Cal assegurar-se que després l'Ajuntament els ha de poder sostenir. Per això i per moltes altres raons poderosíssimes que no ens cal repetir, entenem que, molt lluny de cercar la solució del problema en la competència i l'anul·lació de l'escola privada, cal cercar-la en la coordinació intel·ligent que ens assenyala com a mostra les de l'Ajuntament de Barcelona.

(de Diari de Girona, 10 d'octubre, 1935)

"LA PERVERSIÓ DE L'INFANT"
(MANN)

Tantost ocupà en aquesta segona etapa el Ministeri d'Instrucció, el senyor Domingo -com si no hi haguessin altres problemes urgents a Espanya-, intentà la realització dels seus projectes sectaris de l'escola única i laica, de la supressió de l'ensenyament religiós, que, en tants indrets ha donat ja magnífics resultats d'incultura i d'incivilitat. L'ex-ministre, amb els seus famosos decrets, començà la tasca de suprimir escoles regentades per religiosos, paliant-ho com tothom sap. El seu successor, amb la fúria sectària que ja ha esdevingut proverbial en els centres docents, ha continuat l'obra "in crescendo". De fet, són actualment una infinitat les escoles suprimides, passant per damunt de drets adquirits, i trepitjant els drets dels pares en l'educació els propis fills. Encara més, en moltes poblacions, no sols s'ha suprimit l'ensenyament, sinó que molts alcaldets, àdhuc contravenint ordres dels respectius governadors civils, s'han incautat violentament dels edificis de col·legis de religiosos.

I encara això no és el més greu. El pitjor de tot és la manera d'ensenyar en la majoria de les escoles laiques, i els llibres que es posen en mans dels infants. Molts d'ells són traduccions dolentes del francès, de traduccions franceses del rus. Els manuals escolars soviètics que circulen en moltes escoles socialistes i comunistes d'Espanya, i en altres que es diuen "nacionals", intenten destruir sistemàticament la consciència cristiana de l'infant, anomenant-la "consciència burgesa" de la vida. En les instruccions als mestres es diu que cal infiltrar en els infants que la moral cristiana és un sistema d'opressió del Capitalisme; que Déu, l'ànima i les sancions eternes

són mentides; que la tutela familiar és un esclavatge ; que sols hi ha una veritat que és l'Estat comunista. En una paraula, s'intenta desarmar l'home de les seves energies religioses i morals, per a fer-ne un energúmen sotmès totalment, en ànima i cos, a les ordres omnímodes i indiscutibles del partit comunista. Naturalment que, en aquesta tasca infame s'empren constantment les paraules: cultura nova, alliberació, reivindicació, govern del poble, etc.

Les conseqüències, a Rússia, han estat, entre altres, un augment paorós de delinqüència i de sífilis, que ara el govern soviètic vol reprimir amb una duresa mongòlica. Han suprimit els fonaments morals de la vida de l'home, i no els han substituït sinó per utopies i per un atiament dels mals instints, i, naturalment, ha sorgit, prepotent, la bèstia.

A Espanya es vol seguir gregàriament el sistema del sectarisme de tots els temps, i ara el de Rússia, el país més inculte d'Europa, que consisteix en sostreure l'infant de la tutela de l'Església i de la família per tal que l'Estat anticristià el plasmi a la seva guisa. Es la perversió de l'infant.

En totes les moixigangues, que no són poques, que s'han exhibit durant aquests darrers mesos, s'ha fet servir la mainada de cap de turc. Milers de criatures desfilaven en les manifestacions amb el puny enlaire, escridaçant, cridant visques i moris que no comprenien, cantant "la Internacional", segurament per patriotisme! En la darrera que es celebrà a Madrid -en les fotografies publicades pels periòdics il·lustrats madrilenys es pot veure-, molts infants feien voleiar la bandera roja, Llegiu "Diari de Girona", Llegiu "Diari de Girona", Llegiu "Diari de Girona", Llegiu "Diari de Girona", Llegiu "Diari de Girona" (censurat)

Això fa una pietat immensa. ¿Què seran aquesta minyons d'ací pocs anys?

Entretant, es clausuren les escoles religioses, i es permeten i es favoreixen les escoles comunistes.

Fa pocs dies es celebrava la diada de l'Escola Catò-

lica, la que ara amb una obcecació morbosa intenten fer desaparèixer, i que és precisament la que nosaltres hem de defensar abnegadament per tots els mitjans. Es un problema vitalíssim. Qui tingui l'escola, tindrà el pervindre.

MANN.

(de Diari de Girona, 30 de maig, 1936)

"L'ESDEVENIDOR DE L'ESCOLA"
(Josep Mascort)

Respectuosos sempre amb els sentiments aliens, per oposats que siguin als propis, no hem pogut menys que lamentar la posició de molts mestres nacionals respecte a l'esperit que informava l'obra de les Corts Constituents de la República. Ens ha costat sempre de comprendre com molts companys en l'inici de la reivindicació d'uns professionals que, més que cap altres, havien patit fam i sed de justícia, en lloc de lliurar-se sense reserves de cap mena a la lluita per a la consecució d'un millorament en tots els ordres, s'han comportat d'una manera tan inexplicable i tan poc d'acord amb les necessitats de l'Escola Nacional i amb els seus particulars interessos.

La República amb l'Escola laica, respectuosa amb la consciència de l'infant, no tracta de perseguir la religió, cap religió, sinó de refusar la imposició d'un religió determinada. Amb el seu propòsit d'anar a l'establiment de l'Escola única, decidia la substitució de l'ensenyament donat per les Congregacions religioses, que, contràriament a l'esperit d'humilitat que hauria de presidir tota la seva actuació, es dediquen a l'ensenyament de les classes benestants, mantenint i fent més ostensibles les diferències socials.

La caritat que elles no han volgut practicar, negociant amb el nom de Crist, la República la substituïa per la justícia, en nom d'un sentiment humà, que hauria d'ésser cristià però que elles, amb els fets, ho neguen.

La personalitat del Mestre de l'Estat creixia. Seria més considerat, més remunerat el seu treball. El seu contacte amb els desheretats era com un estigma que desapareixeria en aconseguir que sota el seu guiatge es formessin sense cap distinció tots els ciutadans del demà.

Amb tot, el cert és que molts mestres, com els que per damunt de tot volen mantenir les seves posicions privilegiades, -els privilegis dels mestres eren la sotsmissió obligada a tothom- han lluitat al costat de la gent de dreta per desfer l'obra de la República i fins per acabar amb la República mateixa.

I bé. Les dretes espanyoles han tingut un gran triomf. I no parlem dels mitjans, perquè allò de la moral cristiana que el fi no justifica els mitjans, elles en fan tant de cas com de tants i tants altres principis del cristianisme. I les dretes espanyoles, per boca del seu cabdill Gil Robles en unes declaracions fetes al corresponsal de "Le Temps" a Espanya, diuen entre altres coses: En matèria d'ensenyança "són adversaris declarats de l'escola única, rebutgen el monopoli de l'Estat i compten amb repartir els crèdits proporcionalment al nombre d'alumnes entre les escoles laiques i les escoles confesionals".

Ja poden començar d'alegrar-se els mestres que han combatut més o menys obertament la República i el seu esperit esquerrà. La perspectiva que ofereix l'esdevenidor de l'Escola Nacional amb el Govern de les dretes és ben falaguer.

No ho creuen així els companys que s'han avingut a continuar essent instruments de la reacció? Doncs endavant i a ballar amb el so que toquin.

JOSEP MASCORT.

(de El Autonomista, 27 de gener, 1934)

"ENRIQUE WALLON, PROFESOR DE LA SORBONA,
EN LA SEMANA PEDAGOGICA ORGANIZADA POR LA
UNIVERSIDAD OBRERA DE PARIS Y LA I.T.E."

Del 26 al 29 de diciembre ha tenido lugar en París la Tercera Semana Pedagógica organizada por la Universidad Obrera de la capital francesa y por la Internacional de Trabajadores de la Enseñanza. Sirvió de marco a las sesiones de esta semana pedagógica la espléndida sala de fiestas de la villa antifascista de Montreuil. No hubiera podido desearse ambiente más a propósito. Ello se debe tanto a las excelentes condiciones del local como el carácter del Ayuntamiento de Montreuil. Ayuntamiento antifascista, concede una atención máxima a todo cuanto sea trabajo cultural y artístico. En el vino de honor con que el alcalde, Sr. Soupe, en nombre del ayuntamiento, obsequió a los asistentes a la semana pedagógica, insistió para hacer sentir a éstos el enorme deseo de cultura, de perfeccionamiento que anima a la masa del pueblo, a esos trabajadores que en algunos Ayuntamientos de los alrededores de París, han logrado vencer por completo a las fuerzas fascistas. Toda manifestación cultural, todo esfuerzo que tienda a hacer progresar la ciencia, encuentra entre ellos apoyo firme y decidido. Muchos de los que asistimos a la semana pedagógica de Montreuil no pudimos menos que pensar en el Congreso celebrado por la misma I.T.E. en otro Ayuntamiento parisino -Meudon-, durante el mes de agosto último. También allí el Ayuntamiento, antifascista, rodeó de honores a los maestros y profesores que durante varios días de intenso trabajo deliberaron acerca de las cuestiones más importantes que tiene planteadas el cuerpo docente de todos los países.

En los tres días de la Semana Pedagógica última estudiáronse sucesivamente: trabajo que se puede realizar en las organizaciones de profesionales de la enseñanza en vistas

a una mayor eficiencia de la labor docente, a la elevación moral y material de la escuela y del maestro, a asegurar al niño un minimum de condiciones de vida que le permitan dar un rendimiento satisfactorio, caracteres de la escuela fascista (negación de todo progreso cultural, militarización, aniquilamiento del espíritu de crítica, justificación de la división de los hombres en castas) y lucha contra toda propaganda fascista; la realización de la escuela única en diversos países. La importancia de estas cuestiones es tal que cada uno de ellos merecería detallada referencia, máxime cuando al interés de los temas se añade una exposición conscientemente preparada y sobre todo una discusión inteligente y viva. Pero dejamos para las publicaciones más especializadas en los problemas de la enseñanza esa referencia detallada de la semana pedagógica de Montreuil y aquí recogeremos tan sólo lo dicho en dos conferencias, la del Dr. Wallon, profesor de la Sorbona, y la de G. Congiot, secretario general de la I.T.E., y recogemos estas por parecernos que rebasan más que las otras los límites del interés profesional.

El Dr. Wallon habló de la escuela única y de la segunda enseñanza en los países liberales y fascistas. Cogniot, habló de la escuela única en la Unión Soviética. Empezó Wallon fijando el sentido de "escuela única". Por tal entendemos, dijo, aquella escuela que hace posible que todos los niños de un país tengan una misma educación. Hay dos grandes razones en favor de la escuela única: una de ellas nos la proporciona el mismo interés de la cultura; la otra, el interés de los mismos niños: cuanto más amplia sea la base de reclutamiento de quienes se dediquen a la investigación científica tanto mayores serán las probabilidades de que esta se desarrolle, es de justicia que se proporcionen medios de estudio a quienes sean capaces de estudiar con provecho.

El Dr. Wallon hace un análisis de la organización de la enseñanza en los países liberales. Distingue dos tipos de países. Uno, constituido por aquellos en los que se organizó

la enseñanza secundaria antes que la primaria; el otro tipo de países está constituido por aquellos en que la enseñanza primaria se ha organizado antes que la secundaria. Al primer tipo pertenecen los países de rancia tradición cultural -Francia España, Inglaterra-; al segundo, países más jóvenes -Turquía, Brasil, algunos países de la Europa Central, la Rusia de los Zares. Los primeros son países cuya burguesía conquistó la dirección del Estado. Cuando la Revolución francesa triunfó, existía una burguesía rica y culta. Triunfante, dió una estructura especial a esa cultura suya. Los países del segundo tipo son más bien países coloniales o semicoloniales (encontramos aquí ya una primera relación clara entre el carácter de la enseñanza y la estructura social). Cuando se inicia, bastante recientemente, el desarrollo de estos países, procuran ante todo organizar la escuela primaria y para los puestos de mayor responsabilidad social se esfuerzan en preparar técnicos en institutos especiales. Queda pues sin crear la enseñanza secundaria. Los establecimientos que hay de esta clase -por ejemplo, en el Brasil, antes Rusia- son alemanes, franceses, italianos.

En los países donde la enseñanza secundaria se creó antes que la primaria, donde esa tiene ya una larga tradición, nos encontramos con una serie de cambios en la orientación, íntimamente ligados con las oscilaciones de la lucha política, o mejora social. El ejemplo más claro de esta relación lo tenemos quizás, en el problema de la enseñanza greco-latina de la enseñanza moderna, entendiendo por ésta aquella enseñanza que emplea como medios de cultura otras disciplinas que el griego y el latín, como por ejemplo, las lenguas modernas o las ciencias. La oposición surge en Francia a últimos del siglo pasado, cuando se intensifica la pugna entre gran burguesía y pequeña burguesía. Es muy elocuente el hecho de que la cultura greco-latina fuera defendida entonces por personas que no tenían un contacto directo con la cultura, tales los presidentes de las cámaras de comercio, mientras que médicos, abogados y aquellas personas que tenían una vida cultural más

intensa -salidos de la pequeña burguesía- eran más bien partidarios de la enseñanza moderna. Hoy se plantea el debate nuevamente -precisamente cuando al recrudecer la lucha de clases, y el proletariado pide a gritos que se le deje el paso libre para participar en la obra humana de creación de cultura, de formas superiores de vida. Y hoy, el sindicato de médicos de París, se decide en favor de la cultura greco-latina, afirmando -hoy que la mayoría de los médicos no procede de la pequeña burguesía- que no puede ser médico quien no sepa griego. Verdad es que hay médicos que tienen la valentía de confesar el verdadero sentido de este acuerdo: evitar que alcancen altos puestos quienes salen de las escuelas primarias, en las que no se ha estudiado latín ni griego, es decir, reservar para la burguesía la dirección del Estado. El latín y el griego sirven de barrera para los jóvenes que, procediendo del pueblo, de la escuela primaria, quieren alcanzar un puesto de mayor responsabilidad e importancia.

El problema de la escuela única exige pues en primer lugar la solución de estas diferencias entre enseñanza greco-latina y enseñanza moderna. En la Sorbona hemos podido comprobar que los alumnos procedentes de las Escuelas Normales -por tanto, de la escuela primaria sin pasar por el Instituto ni haber estudiado lenguas clásicas- están en tan buenas condiciones que los bachilleres para el trabajo experimental. Se trata pues de reconocer la equivalencia de unos estudios con otros. Si no, cometemos el grave error de confundir un examen de aptitud con un examen de fin de estudios.

En la actualidad hay pues oposición entre enseñanza secundaria y enseñanza primaria -enseñanza burguesa y proletaria, respectivamente-. Se quiso superar esta oposición y se pensó en establecer la Escuela Única. Se empezó a hablar de escuela única después de la guerra, en primer lugar porque hacia falta gente que dirigiera el gran trabajo reconstructivo que siguió a 1918; en segundo lugar porque existía una gran reacción popular, y la burguesía temió por sus privilegios si no cedía en algo ante la corriente popular. A pesar de esto se hicieron estudios honrados del problema, por ejemplo, el llevado

a cabo por el profesor Langevin, quién unió a varias comisiones para que estudiaran las dificultades de programa y de orden social, como las que se desprenden del carácter de gratuidad de la enseñanza -iniciando en ciertos casos a los padres de los jóvenes estudiantes-, de especialización, y de la correlación de los diversos tipos de estudios.

De todos estos proyectos, no se ha llevado a la práctica más que una serie de medidas que favorecen no al niño pobre, sino a aquel que goza cierto bienestar económico y que por ejemplo, podría pagar los derechos de matrícula. El verdadero obstáculo de la realización de la escuela única está en la estructura de la sociedad de hoy. La clase burguesa se ha de reservar para si la entrada en las escuelas superiores. De ahí la falta de relación y equivalencia entre la escuela primaria y la secundaria, y que encontramos aún más acusada. en Norteamérica o en el Japón donde la literatura clásica china tiene el papel de "barrera" que en otros países se ha encomendado el latín y griego-. En los países fascistas el problema de la escuela única se resuelve militarizándola.

De todo ello, concluye Wallon, se desprende que la relación entre la estructura social y la organización escolar es estrecha, íntima. No podremos pues pensar en alcanzar nuestra escuela sin luchar para aislar antes el régimen social que la haga posible.

Varios asistentes a la conferencia de Wallon, ilustraron con ejemplos concretos, relativos a diferentes países, la justeza de su tesis.

A.S.

(de El Autonomista, 3 de gener, 1936)

"EL PRIMER CONGRÉS PEDAGÓGIC DE LA A.G.M."
(A. Vidal)

L'Associació General de Mestres acaba de celebrar a Madrid, a la Casa del Poble, el seu primer Congrés Pedagógic. Integrada per mestres nacionals, mestres particulars, inspectors de 1ª ensenyança, professors d'Escola Normal, catedràtics d'Institut i d'Universitat, els elements de l'A.G.M. fan cas omís de les diferències jeràrquiques que l'absurda organització actual pretén establir entre uns i altres. Tots es senten senzillament "treballadors de l'ensenyança".

Tampoc poden considerar-se com una classe privilegiada, enfront dels seus germans, els altres treballadors. I la A.G.M. està afiliada a la U.G.T.

Aquestes dues característiques (solidaritat entre mestres i professors; solidaritat entre ells i els obrers), determinen l'orientació de la A.G.M. Són dues premisses que donen a l'Associació una visió sintètica de tots els problemes vitals. D'ells, d'aquesta síntesi, no en són més que un aspecte els problemes escolars. Per això l'A.G.M. no pretén desintegrar l'escola de la vida. I els seus esforços tendeixen a solucionar les contradiccions enormes que es manifesten a l'escola, reflexe de les antítesis de la nostra societat.

Conseqüent amb les seves normes bàsiques, l'A.G.M. no podia limitar els seus horitzons a Espanya. Les necessitats i les lluites dels treballadors són -essencialment- les mateixes arreu del món. L'unió entre ells s'imposa cada dia més. La A.G.M. forma part de la I.T.E. (Internacional de Treballadors de l'Ensenyança) que té el seu comitè centra a París.

L'A.G.M. es fundà el setembre de 1912. Un grup de mestres valents s'atreviren a dir-se, públicament, germans dels treballadors, i a obrar com a tals. Sorgiren dificultats.

Alguns socis, es vegeren obligats a figurar a les llistes de l'Associació, substituint el seu nom per un número. De mica en mica, però, s'han anat desterrant prejudicis. Caiguda la Dictadura de Primo de Rivera els "treballadors de l'ensenyança" han acudit i acudeixen a l'A.G.M. en un ritme cada dia més accelerat. En 1919, dos cents. En desembre de 1930, cinc cents. En març de 1931, set cents. En abril, un miler... Cada dia es constitueixen nous grups en províncies. Cada dia, els mestres, els treballadors de l'ensenyança es donen més compte de les perspectives històriques de la nostra època del paper que correspon a la massa treballadora i de la seva condició proletària.

El Congrés pedagògic a què ens referim, ofereix una novetat interessantíssima: en les intervencions, es confongueren tota mena de treballadors intel·lectual i manuals. L'A.G.M. invità a tots els obrers perquè assistissin a les reunions i perquè expressessin el seu criteri (fruit de l'experiència de la dura realitat que han tingut de vèncer) en qüestions que tant els interessin com són les de l'ensenyança. Així, s'enriquien els debats amb idees aportades directament per la massa que més sofreix i que té fam i set de justícia i de redempció. Així, de la manca de prejudicis dels profans i del coneixement tècnic dels professionals, en sorgia l'exposició i l'estudi cabal i imparcial dels temes.

El primer dia es tractà d'"Escola humana o Escola de classe". Era ponent Josep Salgado, alumne de l'Escola Superior de Magisteri. Difícilment podríem extractar el contingut de la magnífica ponència de Salgado i dels comentaris que suggerí. Dintre pocs dies, el Butlletí de l'A.G.M., en un número extraordinari, publicarà les intervencions a què donà lloc i llavors intentarem resumir (objectivament) les idees que s'exposen. Igualment tractarem de les altres dues ponències: "Aspiracions del proletariat en ordre a l'educació", presentada per Manuel Muíño; i "Formació i selecció dels treballadors de l'ensenyança", presentada per Norbert Hermand i P. de A. Cobos, mestres nacionals. Avui, sols podem dir que l'esperit

que presidí les sessions respongué a un sincer desig de renovació. La disconformitat amb l'estructura social dels nostres dies (creadora de privilegis injustos i irritants) fou absoluta. Sense un canvi social, l'Escola no podia arribar a la seva realització íntegra, no podia ésser un fogar per als infants, no podia ésser un centre de depuració espiritual, no podia satisfer l'afany de saber de tots els homes.

El primer Congrés pedagògic de l'A.G.M., és l'inici d'una nova època -que promet ésser fecunda- en l'actuació dels treballadors de l'ensenyança.

A.VIDAL

(de El Autonomista, 23 d'abril, 1931)

"LA BONA SOLUCIÓ"

U.G.T.

(Pere Blasi)

En el Congrés de la U.G.T., el president de la Cambra defensà una proposició formulada pels T. de la C. la qual bé mereix un comentari de simpatia.

Es demanava en ella que els funcionaris de l'Ensenyament fossin equiparats als funcionaris tècnics de l'Estat, escalonant els augments pressupostaris durant un període de cinc anys. Alguns periòdics, Luz per exemple, defensaren amb entusiasme la solució propugnada per Besteiro. Després d'això entenem que les associacions, han de propagar i estudiar la magnífica fórmula per a portar-li tot el seu suport.

Una de les causes de divergències societàries va lligada amb el possible repartiment de consignacions obtingudes i aquest motiu de discòrdia s'esfumaria davant una norma general, la qual hauria de satisfer amb escreix les nostres aspiracions.

Amb aquesta solució desapareix el desmoralitzador joc d'empentes, la ara necessària actitud persistent de pidolaires i el prejudici popular que ens suposa objecte de preferències quan ara i adés es repara en nosaltres el ròssec de passades injustícies; amb ella se'ns obren camins inesperats i la dignificació total de la classe es posa al nostre abast.

Preferiríem la legalització d'un projecte definitiu, com el que ens ocupa, realitzable en cinc anys a tot augment fragmentari immediat.

Per sistema hem defugit fins avui de tractar qüestions econòmiques: la República ha palesat que no necessitarà estímuls; però davant d'una iniciativa tan venturosa, volem preguntar si no fora hora de formar opinió perquè la Nacional abandonés projectes de petita envergadura i es fes seva una /2

proposta acomodada a les ambicions d'una classe redimida i ben conscient dels seus enlairats destins.

Emprant la fórmula d'acomodació pregonem que no exigim privilegis, ni preferències, que no demanem el que altres no tenen; però que quan la República vulgui, quan es disposi a estructurar en Llei orgànica de funcionaris, la nostra austeritat no ha d'ésser premiada amb tracte de disfavor i hem de merèixer idèntica consideració que tots quants desempeñin funcions similars. El bell ideal de l'unificació de l'Ensenyança es facilitaria després d'aquesta obra redemptora.

Aquesta posició interessa a tots els mestres espanyols; per raons que no cal exposar, en aquests moments, interessa d'una manera especial als mestres catalans.

P.BLASI MARANGES.

(de El Magisterio Gerundense, nº 1168, 28 d'octubre, 1932)

"LOS MAESTROS NO COBRAN"
(D.Tarradell)

Lo que se hace con los maestros es indignante. Cada día se van a juntar a las existentes nuevas inquietudes. O en las altas esferas de Instrucción Pública no saben lo que se traen entre sus manos, o los problemas de educación les importan un comino. Cosa esta última, harto probable.

A la opinión madrileña, que tuvo ocasión de indignarse durante el último invierno, se le ha presentado otra, también propicia a la indignación. Nos referimos a los hechos acaecidos durante estos últimos días.

Dos veces consecutivas, unos 200 maestros se han personado al Ministerio de Instrucción Pública reclamando se les abonasen los haberes de adultos. La primera les contestaron que no podían recibirles. La segunda... hicieron lo mismo. Pero como la paciencia tiene un límite, los maestros se negaron a desalojar el patio del Ministerio, se produjeron en actitud vilenta y rompieron un cristal. Entonces el subsecretario - a quien sacan de quicio las actitudes violentas- ordenó la detención de nueve de los protestantes.

Los maestros reclamaban a un deudor: el Estado, que no les ha pagado las clases de adultos. La razón estaba de su parte; evidente. Pero en el campo contrario poseían la fuerza. Y, como siempre, ésta triunfó de la razón.

Si un ciudadano no abona al Estado las cantidades que fija la ley, éste se vale de la violencia. Cuando el caso es inverso... el Estado sigue abusando de la violencia. Mas, a la larga, perjudica emplearla con exceso, porque se contamina con facilidad.

Lo ocurrido en Madrid no es más que el preludio. Si no se da una solución pronta y eficaz a los problemas del

Magisterio, éste abandonará los cauces legales. No hay otra salida. Por vía legal no puede esperarse nada. Buena prueba de ello: la nota publicada por la Comisión permanente de la Asociación de Maestros Nacionales exponiendo el balance de las gestiones realizadas. Han prodigado sombrerazos, súplicas, instancias... Todo en vano. Quien tiene en sus manos la solución se hace el sordo. Convendrá, por ende, mover ruido, cuanto más mejor.

Cuando una táctica falla hay que ir por otra. Y obrar en consecuencia.

Se nos dirá que la justicia está de nuestra parte. Que a la larga triunfaremos. Trista suerte, ésta, la de esperar que dé peras el olmo.

Porque, no se diga que la educación popular preocupa a los que rigen eso que llaman el Ministerio de Instrucción Pública. Se toman ciertas posiciones para no dejarlo traslucir. Pero la realidad es esta: la escuela y el maestro nacionales son tópicos admirables, imprescindibles en un discurso electoral. Pero nada más. Del contrario, ni el presupuesto de Instrucción Pública sería minúsculo, ni se condenaría a la miseria a miles de maestros, ni se dejaría que centenares de niños que asisten a los grupos escolares de Madrid titiritasen de frío, como ha ocurrido el pasado invierno, porque no había dinero para calefacción. Que si estos niños no hubieran sido niños, también habrían roto los cristales del Ministerio de Instrucción.

D.TARRADELL.

(de L'Autonomista, 13 d'abril, 1934)

"FRONT ÚNIC DEL MAGISTERI"
(Didac Tarradell)

Fa pocs dies es constituí, ací a Girona, el Front Únic del Magisteri. Front Únic que, responent a una necessitat ineludible, és ja un fet arreu d'Espanya.

El profà, aquell que desconeix la veritable -i lamentable- situació del problema de cultura a casa nostra, haurà rebut la nova amb un gest d'estranyesa.

Front Únic? I per què?

L'escola nacional fa uns tres anys es trobava al bell cim de tot dels problemes plantejats per la República. Era el primordial -es deia. Milions d'espanyols entraven a les casernes sense haver passat abans per l'escola. Aquell règim que emprava tots els mitjans coactius i primitius per a posar-los un fusell a les mans no havia pas tingut cura de posar-los-hi prèviament i amb desinterès un llibre..., afirmava Marcel·lí Domingo. I avui a les casernes hi continuen arribant milions d'espanyols cecs davant aquesta magnífica concreció de la cultura que és el llibre. Arriben de les regions més diverses. Són camperols d'Andalusia i d'Extremadura o de Castella, miners del Nord, pescadors de les costes gallegues... A tots els uneix llur condició d'analfabets.

Redreçament de l'escola nacional, pla quinquennal de les 27.000 escoles, millora de la situació dels mestres... boirina de paraules que, en no tenir una plasmació esdevenint realitats, se les emportà el vent.

Més raons per justificar l'existència del Front Únic?

Són molts els vaillets que no assisteixen a l'escola. Dues causes fonamentals els ho impossibiliten: la misèria i la manca d'escoles. Només a Barcelona n'hi ha 40.000 d'aquests últims.

Les classes d'adults eren -encara que insuficient- una solució. Una vegada homes, després del treball, podien assistir a les esmentades classes. Doncs bé: aquest any l'Estat espanyol deu als mestres 3 mesos i deu dies. Quan més insuficientment es pagui als mestres menys rendiment donaran. Ho sap prou bé l'Estat que, amb la seva actitud sembla dir als mestres: "No els doneu cultura, em serveixen millor amb un bon fusell."

El Front Únic del Magisteri exigirà una solució a aquests problemes candents. Però no n'hi ha prou amb l'esforç dels mestres. Es necessari que tú, ciutadà que integres l'opinió pública, hi aportis la teva col.laboració. Sense ella el nostre esforç s'estrellarà. Hi ha un veritable mur de resistència que li impossibilita l'avenç.

Tots els treballadors han de posar-se al costat nostre.

Mitings, manifestacions, tota mena d'actes pro-escola primària necessiten de la seva presència.

Són els infants de la classe treballadora els que assisteixen a l'escola nacional. Lluitar per aquesta és fer-ho a benefici dels fills llurs.

Ciutadans, apoieu la campanya de propaganda dels organismes de Front Únic del Magisteri. Es així com es demostra ésser un bon amant de la cultura.

Són inútils els gestos platònics. Cal acció. Únicament aquesta (i conjunta -Front Únic del Magisteri, més opinió pública)- pot aconseguir el triomf de les reivindicacions de l'escola primària.

DIDAC TARRADELL.

(de L'Autonomista, 7 de maig, 1934)

"AL MAGISTERI I A L'OPINIÓ PÚBLICA
DE LES COMARQUES GIRONINES"

Reunides la comissió permanent de l'Associació de Mestres Nacional, la Junta Provincial de la Confederació Nacional de Mestres i la Comissió executiva de l'Associació de Treballadors de l'Ensenyança han acordat constituir el Front Únic del Magisteri a les nostres comarques.

Les diverses organitzacions magisterials, separadament són impotents per a assolir siguin ateses les nostres justíssimes reivindicacions. D'ací la conveniència d'una acció conjunta. D'ací la necessitat de constituir, circumstancialment, el Front Únic. Mantenint, però, cadascuna de les organitzacions la personalitat llur.

El moviment del Front Únic del Magisteri creix amb ritme accelerat arreu d'Espanya. A la crida del comitè del Front Únic nacional han respost els organismes provincials. Nosaltres no som un fet aïllat. Tots els mestres hem comprés la necessitat ineludible d'anar a la plasmació del Front Únic.

Hom es proposa assabentar a l'opinió pública, de la veritable situació del Magisteri; situació dissortadament no coneguda.

Durant els primers temps de la República es feren moltes promeses. Però aquestes no es convertiren en realitat.

Una revolució cultural no es porta a cap amb discursos florits. També són inútils les promeses afalagadores. Cal que els pressupostos facilitin els mitjans. I això últim no succeí a casa nostra a la vinguda de la República.

Compareu, si no, unes xifres:

L'any 1920 el pressupost d'Instrucció Pública era un 6% dels pressupostos generals. L'any 1932 arribava a un 6,5%.

La Constitució diu: "Els mestres són funcionaris públics. Tenen, per tant, els mateixos drets que els altres funcionaris.

Però aquesta equiparació no existeix.

Heus aquí unes dades:

El sou mig del Magisteri és de 3.628 pessetes.

El sou mig de qualsevol altre cos de l'Estat és superior a les 6.000 pessetes.

Revolució cultural? Equiparació econòmica?

Paraules...

A les anteriors podem afegir altres anomalies.

Els mestres cobren, en concepte de classe d'adults, unes 47 pessetes mensuals.

Són hores extraordinàries pagades a 3 rals l'hora.

Doncs bé: l'Estat deu encara als mestres espanyols tres mesos i deu dies.

Les esmentades -i moltes d'altres- són coses suficients per a justificar l'existència del Front Únic.

Però cal dotar a aquest organisme d'eficàcia. El comitè del Front Únic del Magisteri de les comarques gironines desenvoluparà una intensa campanya de propaganda.

Prensa professional i no professional, mítings, manifestacions, seran entre altres, els mitjans utilitzats.

Cal que, abans de l'aprovació dels pressupostos, l'opinió pública s'assabenti de la lamentable situació dels mestres i de l'escola nacional.

Si no es soluciona aquest problema cadent les conseqüències poden ésser greus.

Els mestres demanen un camí legal. Si se'ls nega tindran d'optar per la violència.

Que tots es preparin per a defensar les nostres reivindicacions socials:

Equiparació econòmica amb els altres funcionaris tècnics de l'Estat en un termini no superior a 4 anys.

Ordenació administrativa.

Compliment de la llei de Congregacions i Confessions religioses.

Realització del pla quinquennal de les 27.000 escoles.

Escola única, que farà possible l'accés de la classe treballadora als centres d'estudis superiors.

Girona, 2 de maig de 1934.- Per l'Associació de Mestres Nacionals, Vicenç Puig, Ricard Camó, Lluís.- Per la Confederació Nacional de Mestres, Joaquim Saurina, Miquel Dabau, Josep Cortina.- Per l'Associació de Treballadors de l'Ensenyança, Pius Giralt, Joan Ramió, Didac Tarradell.

(de L'Autonomista, (sic, per 8) de maig, 1934)

"CIUTADANS: DEFENSEM L'ESCOLA NACIONAL"
(Didac Tarradell)

A qui romangui allunyat dels interessos de l'escola nacional el sorprendran les paraules que encapçalen aquest article; però qui vibri -encara que només sigui en proporció ínfima- a compàs dels problemes de l'ensenyament primari, en copsarà tota llur significació.

Quan hom parla de defensar quelcom és que aquest quelcom és víctima d'algun atac i, per consegüent, corre perill.

És atacada l'escola nacional?

Nosaltres responem afirmativament, i la nostra resposta no és baldera.

Des d'octubre del 1934 ençà la premsa de dretes ha menat una intensíssima campanya de propaganda -propaganda ultra-tendenciosa- contra ella. Els mestres i l'escola s'han vist fustigats enèrgicament, asprament. "El Debate", "ABC", "La Veu de Catalunya" -i altres i altres- han publicat sengles articles amb el propòsit de desacreditar-la.

"ABC" del dia 11 de setembre sostenia que a les escoles de l'Estat s'ensenyava a la mainadeta "el odio de clase, el relajamiento moral más repugnante y las teorías más opuestas al orden social".

I Manuel Brunet, en un article publicat a "La Veu de Catalunya" -que ara no tenim a mà- investia furiosament contra el Consell Nacional i contra l'escola. L'article portava aquest títol: "L'escola marxista". I glossava un manifest de l'Associació de Pares de Família de faisó tal, que hom, en acabar-lo de llegir, es convencia de què a l'escola nacional li mancava ben poc per a titular-se marxista.

Falsajava la veritat Brunet, com l'articulista de "ABC", com tots els que han titllat de marxista l'escola. I

el greu del cas està en què s'apartaven de la veritat sabent que he feien; la qual cosa esquitlla ja de l'esfera de la mentida i entra de ple a les regions de la calúmnia.

És cert que alguns mestres foren empresonats arran dels esdeveniments d'ocutbre; però això no és suficient per a generalitzar. També ho foren altres funcionaris i a ningú no se li ha ocorregut d'aplicar l'adjectiu marxista als cossos de l'Estat a què pertanyien.

Per què, doncs, s'ha atacat només el Magisteri?

Per a enfonsar l'escola nacional; per a desacreditar-la i anorrear-la fins on calgui.

L'investida contra el Magisteri, innoble i subterrània, àmplia i coordinada, persegueix una tèrbola finalitat.

I això no s'ha dit. La bandera moguda ha estat el perill marxista, entorn del qual ha sortit a relluir armes de tota mena. Cap d'elles, però noble. Totes rovellades per la calúmnia, pel mòbil inconfessable. El perill marxista ha estat la cobertora; el motiu vertader, els interessos dels col.legis religiosos.

Aquesta manca de noblesa és el que més indigna. Si, senyors que inspireu la campanya contra l'escola; la manca de valentia, el no donar la cara, el treball subterrani és el més condemnable.

Ataqueu valentment i dient què preteneu. Sense finalitats ocultes. A la llum del dia. A ple sol. I no aprofitant les penombres que envolten les activitats jesuítiques.

Nosaltres estem convençuts de què hi ha mestres socialistes i comunistes; però també d'una altra cosa: de què cap d'ells fa propaganda a l'escola a favor de les creences polítiques llurs. I si n'hi ha algun que se li apliquin les sancions que mereix. Però mai encabir a la totalitat del Magisteri dintre un mateix motllo pel fet de què pugui haver-n'hi algun que descuidi el que li assenyala la llei.

L'escola nacional necessita ajuda. És l'escola veritablement popular. A ella hi pot assistir -i hi assiteix-

tothom. L'humil i el benestant troben dintre el seu recinte idèntica acollida.

L'ofensiva menada contra d'ella -cada dia més intensa- requereix una contraofensiva. No dubtem que sabran emprendre-la els ciutadans que estimin l'escola pública.

DIDAC TARRADELL.

(de L'Autonomista, 11 d'octubre, 1935)

"UNA OFENSIVA CONTRA L'ESCOLA POPULAR"

(Josep Mascort)

El dissabte darrer, el senyor Gil Robles va pronunciar un discurs davant de la J.A.P. de Madrid. I en referir-se a l'existència a Espanya d'un esperit revolucionari, digué que aquest no s'havia format en unes hores i que tampoc no era obra d'una sola generació. L'escola -afirmà- durant molts anys, ha anat produint a Espanya aquesta rebel·lia.

Posteriorment, en el consell de ministres de dimarts, diu que es parlà molt extensament de la labor que venen realitzant els mestres en els seus petits alumnes amb les seves idees dissolvents, les quals s'han de tallar.

Cada dia es va perfilant més l'ofensiva de les dretes contra l'escola popular. Mireu que dir "que els mestres -així, generalitzant- realitzen una tasca dissolvent a l'escola!". Però si els mestres, en la seva immensa majoria s'han distingit sempre pel seu servilisme a ultrança a tot el que significava el caciquisme feudal i obscurantista del règim monàrquic, tan grat a les dretes!... Ah! Però la República volgué dignificarlos: Mentre organitzava un pla que fos garantia d'una major formació professional, va iniciar el procés de la seva independència econòmica, que duu aparellada la independència moral. I naturalment, les dretes, ultra-revolucionàries en el sentit que elles apliquen el mot revolució -sinònim de destrucció- que no perseguien altre objectiu, en assaltar el Poder, que desfer totalment l'obra nefasta del bienni, podien fer una excepció amb el Magisteri?

Per això, no solament no atenen el seu clam insistent demanant la continuïtat en la resolució del seu problema econòmic, sinó, que es disposen a destruir, desprestigiant-la, l'obra fonamental de la cultura popular, que és l'escola nacional.

"El mestre no pot fer política, ni a l'escola, ni fora d'ella", és la cantarella que sentim amb molta freqüència. D'acord, completament d'acord, en el que es refereix a l'escola. Allí, només hi ha de fer cultura, d'una manera àmplia i objectiva. Res de sectarismes polítics, socials o religiosos. Ara, fora de l'escola, és un ciutadà com un altre. Potser li escau un grau de civisme més destacat. I si no fa política, la seva política, molt pitjor encara: Farà la política dels altres. Serà un instrument de la política dels altres.

Que hi pensin els mestres. Potser l'oblit, el menyspreu i la persecució de què se'ls vol fer objectes, els farà reaccionar. Per altra banda, trobo que semblant tracte és un premi excel·lent al servilisme, a la docilitat i a la submissió.

Però com que en definitiva l'atac va contra la cultura del poble, cal l'escalf de tots els ciutadans per tal de defensar l'Escola de l'Estat en aquesta ofensiva que se li prepara.

J. MASCORT.

(de L'Autonomista, 18 de novembre, 1935)

"SIMPTOMES POC AFALAGADORS"
(Pau Guiu)

El moment actual no és dels més afalagadors per a l'Escola. I en dir moment actual, no em refereixo a aquest fet crític pel qual estan travessant actualment les relacions internacionals, sinó al moment històric que s'obrí quan la humanitat pogué ja mirar enrera per a contemplar els estralls de la passada guerra, a la qual sentia amb més intensitat les conseqüències d'ella, passats l'ardor i la ceguera de la lluita.

Es cregué, tal volta exagerat, que la influència de l'Escola podia ésser decisiva en el progrés moral dels pobles, i aquesta creença portà el problema de l'educació popular al primer pla les preocupacions dels Governes. Cap Estat, que es vantés de civilitzat, podia adoptar cap pla de Govern, sense que ell figurés en lloc preferentíssim la qüestió de l'Escola primària. A base d'ella es feien campanyes polítiques, es formaven programes, es justificaven actuacions de govern i es reclamava sacrificis. Ella servia com a bandera i com a escut, fins a l'extrem que el seu estat floreixent, es presentava com un honor nacional i es prenia com a mesura per a classificar els pobles pel grau de civilització.

I aquella fe cal reconèixer que minvà extraordinàriament.

XX
XX
XX
XX

I a no ésser per l'esforç i abnegació constants dels mestres, els quals tenim a l'Escola i el noi en un concepte social elevadíssim, l'Escola hauria sofert el més gran decaïment.

És que el món ha sofert una decepció envers l'Escola? Tal vegada sí. Es possible que els homes responsables

(censurat)

"UNA ESCOLA MODÈLICA"
(Carles Rahola)

El viatger que passa per Girona s'haurà adonat, d'algun temps ensà, d'un gran edifici que blanqueja a la muntanya de Montjuïc ; i si ha tingut la curiositat de preguntar què és aquesta nova construcció, hom li haurà dit que és l'Escola de Pedret.

Pedret és un barri de treballadors, situat entre la muntanya i el Ter, que el posa en perill en les seves imponents avingudes, on no hi havia hagut mai cap escola. Els nens i nenes havien de fer una bona caminada per a poder concórrer a les del centre de la ciutat, i la majoria deixaven d'anar-hi quan el temps era inclement. Pedret, doncs, es trobava en una situació de palesa inferioritat pel que es refereix a les necessitats de l'ensenyament. La Corporació municipal va preocupar-se d'aquesta deficiència i féu qüestió d'honor el remeiar-la. L'inici de les gestions per a l'adquisició dels terrenys i realització del projecte fou una proposició presentada el 26 de juliol de 1930 pel regidor republicà senyor Darius Rahola i aprovada per l'Ajuntament.

La muntanya de Montjuïc fins ara només recordava lluites bèl·liques. Al cim es veuen les ruïnes del castell de Montjuïc, que fou construït el 1653 per a defensar la ciutat contra els atacs dels francesos i esdevingué un dels principals objectius dels napoleònics a fi de vèncer l'heroica resistència dels defensors de Girona. A baix, a tocar l'Escola, hi ha les desferres de la torre anomenada de Sant Joan, o del mariscal Suchet, que va volar, per descuit d'un artiller, el dia 8 de juliol de 1809, causant 18 morts i 16 ferits. Aquests indrets sols evocuen visions de mort i destrucció. Ara s'hi sentiran les cançons alegres dels infants que van a l'Escola.

L'Escola de Pedret, construïda segons projecte de l'arquitecte municipal senyor Giralt i Casadesús, figurarà entre les millors de Catalunya. La seva capacitat és per a 300 alumnes: 150 nens i 150 nenes. Consta de tres plantes i una torre de rellotge: als baixos hi ha uns porxos molt espaisos que es poden utilitzar per a tallers de treballs manuals, i la cantina, capaç per a 100 alumnes, que és magnífica; al primer pis, les classes per a noies i departaments per a serveis sanitaris; al segon pis hi ha les classes per a nois, biblioteca, museu escolar, sala de professors i serveis sanitaris. La distribució dels alumnes serà a base d'una classe per a pàrvuls, dues per a noies i tres per a nois. Hom ha tingut en compte, en el conjunt i en tots els detalls, els darrers avenços pedagògics. Plantacions d'arbres adequats completaran la visió imponderable d'aquesta Escola.

Cal remarcar sobretot la seva situació admirable. Des de la nova Escola es dominen els més bells i grandiosos panorames de la ciutat i els seus encontorns, des de la banda de Sarrià, amb el riu Ter, fins a les Creus, pel costat de St. Daniel. Arreu on adrecin els infants l'esguard, restaran meravellats, i sense sortir de clos de l'Escola el mestre podrà donar-los les més profitoses lliçons d'història i de geografia.

Sens dubte una Escola com aquesta ennobleix Girona. Hom ha tingut l'encert de bastir-la en un indret elevat, a la muntanya evocadora de gestes heroiques, prop de la bretxa de Santa Llúcia on els nostres avantpasats lluitaren contra els soldats que portaven la llavor de la Revolució francesa. L'Escola esdevé ací com un símbol de germanor entre el present i el passat. Aquesta germanor és necessària. Un poble no pot prescindir en absolut, sense restar mutilat, de les seves tradicions i les seves llegendes. Cal esguardar sempre endavant, però amb els peus ben fermes en la terra que ens sustenta. Hem d'ésser innovadors, però respectuosos alhora amb els que ens precediren. La nostra pàtria ha conegut dies de glòria i ha tingut grans homes que no han d'ésser oblidats per les noves

generacions. Està molt bé que foragitem de l'Escola, els manuals d'història inspirats en un esperit xovinista; però seriem injustos si en foragitèssim el record d'aquells homes que, en una activitat o altra, més han contribuït a la grandesa de la nostra pàtria.

Ha estat també un encert de posar a la novella Escola el nom d'Ignasi Iglésias. Iglésias, home d'una fina sensibilitat estimava els infants -moltes vegades ell mateix semblava un infant- i amb preferència els humils. Hom no podia retre, doncs, homenatge més escaient a la seva cara memòria. A més a més l'Ajuntament de Girona ha volgut honorar alguns dels mestres que més han excel·lit a les comarques gironines -mossèn Reixach, Francesc Loperena, Isern, Vilaret, Balmanya...-, posant els seus noms a cadascuna de les aules. I ha honorat també d'aquesta faisó el record d'aquell educador i republicà exemplar que fou don Eduard Benot.

La inauguració de l'Escola de Pedret és un motiu de joia per Girona i de legítima satisfacció per als Ajuntaments que han realitzar el projecte. D'ací a pocs dies l'Escola serà un rusc de treball, en el qual es formaran els ciutadans de demà. Jo faig els vots més fervorosos per a què aquests ciutadans siguin uns bons gironins, uns bons catalans i uns fermes defensors de la República. Des de la nova Escola, amb les seves finestres obertes de bat a bat a la llum aquests alumnes del barri humil de Pedret aprendran segurament a estimar cada vegada més la vella Girona -amb les seves muralles, les seves torres i els seus campanars-, i obriran, més enllà de la ciutat benamada, els ulls de l'esperit als grans horitzons.

CARLES RAHOLA.

(de El Magisterio de Girona, v. 1207, 7 de setembre, 1933)

"LA RENOVACIÓ DE LES NOSTRES ESCOLES"

En el transcurs dels anys i de la història un sol fet és permanent: el millorament constant en tots els aspectes de la vida. Globalment, avui som millors que ahir, demà serem millors que avui. Hi ha pobles, com el xinès, que han tancat llurs portes a les ones vivificadores del progrés i de la civilització, però aquestes excepcions ben prompte hom es dóna compte que no constitueixen cap model a imitar. El seu estat material i moral ens parla amb una eloqüència que no deixa lloc a dubtes.

Contràriament, veiem com els pobles d'esperit ample, oberts a les innovacions, atents a les realitats del moment, esdevenen, en rodar els segles, els capdavanters de tots els moviments espirituals i materials. Llur sensibilitat, afinada amb l'hàbit de selecció, sap copsar dreturerament ço que de bo té cada nova etapa històrica, a la vegada que conserva les valors permanents de la tradició. Mai no obliden aquests pobles que el factor renovació és un factor essencial, per no dir la mateixa essència del progrés.

Els Ajuntaments que han regit la nostra ciutat des de l'any 1931, estan amarats d'aquestes directrius que condueixen la societat a les avançades de la cultura.

L'ensenyament primari -la importància del qual és bàsica per a emprendre un ofici o una carrera- està solucionat a la nostra ciutat. No negarem que manquen detalls i que àdhuc es pot millorar en molts aspectes, però no és just exigir més després de l'obra realitzada.

La nostra ciutat té un cens aproximat de 3.600 infants, dels quals cal descomptar uns 600 que no arriben a l'edat mínima exigida per a assistir a l'escola. La meitat dels restants sempre han rebut ensenyament a les escoles Confessionals. Resten, per tant, 1500 nens, l'educació dels quals és un deure de L'Estat i de l'Ajuntament facilitar-la.

Abans de l'any 1931, les escoles nacionals de la ciutat de Girona eren a totes vistes insuficients. El Grup Bruguera per a nens, i les Escoles de donya Carme Auguet per a nenes, eren les úniques graduades de la ciutat que pertanyien a l'Estat. Hi havia a més, dues escoles unitàries per a nenes i dues altres per a nens. Com ja hem indicat anteriorment, aquests locals, igual que els catorze mestres que els regentaven, eren insuficients per donar amb efectivitat ensenyament als 1.500 nens que no acudien o no podien acudir a les escoles confessionals. A la pràctica resultava que hi havia molts nens i nenes que no rebien l'ensenyança més elemental.

L'Ajuntament de l'any 1931 s'enfrontà amb el problema i emprengué la seva solució: l'Ajuntament d'avui segueix l'obra. A hores d'ara es pot afirmar que tots els infants de Girona assisteixen a l'escola.

Els catorze mestres d'abans han augmentat fins a trenta-sis. Els locals per a nens s'han vist també augmentats amb el magnífic grup "Ignasi Iglesias" i amb una altra graduada al carrer de la Rutlla. Les unitàries ja existents, s'han millorat i al Pont Major se n'hi ha creat una de nova. Les nenes tenen avui, ultra les escoles de donya Carme Auguet, millorades, dos altres magnífics casals: el Grup Ramon Turró i el de recent inauguració. Enric Prat de la Riba. Els serveis de cantina també han millorat i avui són dues les cantines que funcionen i doble el nombre de nois i noies que reben els beneficis d'aquestes institucions.

Però el més remarcable d'aquesta tasca és la concepció enlairada que l'ha presidida. No parlem del Grup Ignasi Iglésies, tan admirat de tothom; ni del de Ramon Turró, de construcció tan elegant; ni de les altres millores portades a cap en els altres establiments educatius de la ciutat. Remarquem, únicament, l'estratègica situació de tots els locals que fan que tots els nens i nenes de Girona tinguin una escola avinent. I malgrat tot, direm dues paraules del Grup Prat de la Riba, del qual publiquem dues fotografies, per ésser de recent inauguració per tant menys conegut.

Situat, magníficament, en un dels llocs més sanitosos de la ciutat, rodejat d'arbres i ple de sol, amb espai més que sobrat per a l'esbarjo de les alumnes, és comparable a les millors escoles de bosc. Allí, amb el contacte de la Natura, es pot forjar una joventut femenina alegre, optimista, segura de si mateixa.

* * *

Els nostres homes de govern municipal des de l'any 1931 han resolt el problema educatiu primari, sense regatejar esforços, i avui amb joia constatem que l'obra continua. La tasca realitzada és gegantina. L'esperit de renovació ha triomfat, la flama de progrés ha presidit l'actuació dels nostres batlles i regidors. Avui Girona pot afirmar: "Son millors que ahir".

Nosaltres desitgem que aquesta acció, ben plausible, continuï.

(de L'Autonomista, 19 de gener, 1935)

"L'ALCADIA I LA SUBSTITUCIÓ DE L'ENSENYAMENT
DONAT PER LES CONGREGACIONS RELIGIOSES"

La República, tenia, d'ençà de la seva proclamació, com a compromís d'honor, el de facilitar ensenyament gratuït a tots els infants que en edat de rebre'l hi hagi en el seu territori.

L'orientació donada des del primer moment a la República Espanyola volgué que a més de gratuït l'ensenyament fos laic i així l'article 26 de la Constitució vigent declara que les Congregacions religioses no podran exercir l'ensenyament; el qual serà prestat per l'Estat amb caràcter laic. L'Estat, pel mateix article constitucional, s'obligava a substituir l'ensenyament esmentat per escoles nacionals. No privava però l'Estat l'ensenyament privat, sino únicament que aquest ensenyament fos exercit per les congregacions religioses.

Per tal d'arribar en el mínim temps possible a la substitució de l'ensenyament de les escoles congregacionistes, la República impulsà en gran escala la construcció de noves escoles en tot el territori espanyol i esperonà els Ajuntaments a col.laborar a la tasca de creació de nous centres d'ensenyament primari.

A Girona, els Ajuntaments republicans han posat tot el seu interès en resoldre el problema escolar en forma que no quedés en tota la ciutat un infant sense escola i que les escoles mereixessin realment el nom de tals. Per això aconseguir tant l'anterior com l'actual corporació municipal no regatejaren esforços de cap mena, malgrat haver de lluitar contra les limitacions d'una situació econòmica no gens favorable a despeses de l'envergadura que pressuposa l'establiment de nous centres d'ensenyament primari.

Una ullada a les xifres globals dels pressupostos municipals pel que afecten a Cultura, dóna ja idea de l'orien-

tació adoptada en aquest aspecte pels Ajuntaments republicans de la nostra ciutat.

L'any 1930, darrer Ajuntament que actuà dintre de l'antic règim monàrquic, la xifra total que l'Ajuntament dedicava a atencions de l'ensenyament primari (deixant apart subvencions, beques, escoles especials o superiors, etc.) era de 25.000 ₧ anuals, amb 17 mestres i mestresses. En l'actualitat les despeses de l'Ajuntament en els susdits serveis d'ensenyament primari pugen a 75.000 ₧, amb 36 mestres i mestresses, essent el pressupost total d'Instrucció Pública de 164.967,65 pessetes.

Les noves escoles que suposa aquest augment del nombre de professors, ha estat duta la seva instal·lació en el ritme creixent que palesen els següents fets:

De l'any 1930 ençà els Ajuntaments republicans de Girona han procedit a la construcció de dos nous grans grups escolars, el d'Ignasi Iglesias a la muntanya de Montjuich, amb un cost per part de l'Ajuntament de 230.928 ₧ més 59.220 que hi aportà l'Estat, o sien 289.878 en total, i el Grup Ramon Turró amb un cost de 133.878 ₧ per part de l'Ajuntament, més 39.480 aportades per l'Estat, o sia un total de 173.358 ₧.

A més de la construcció dels susdits grups, els Ajuntaments han procedit des de l'any 1930 ençà a la instal·lació de les escoles següents: Escola de Sant Martí, Escola del Pont Major, Grup Prat de la Riba i Grup Botet i Sisó, amb un total de lloguers anuals per edificis, de 9.980 pessetes.

Fins ací el que en compliment del seu deure de vetllar per que tots els infants puguin rebre ensenyament adequat i de proporcionar-lo gratuïtament a tots els infants quals pares així ho desitgen, ha fet l'Ajuntament. En endavant, continuarà l'Ajuntament, amb els esforços que calguin, assegurant l'ensenyament gratuït a tots els infants quals pares ho demanin i proporcionant, a més, als infants de les classes modestes accés i lloc a les cantines escolars.

Amb l'esforç municipal que queda ressenyat l'Ajuntament proporciona en el moment present ensenyament gratuït a 1.458 infants, entre nens i nenes, dels 3.840 que a Girona reben ensenyament.

A l'Escola de la Casa d'Assistència i Ensenyament que sosté la Generalitat, hi assisteixen 237 infants, també d'ambdós sexes.

A les Escoles que sosté l'entitat Ateneu Social democràtic n'hi concorren 110.

Als nous col.legis mutuels que sostenen els pares de família reben ensenyament 2.035 infants.

En l'actualitat i sortosament, a Girona, no hi ha infants que no puguin anar a l'escola. Les necessitats en aquest ordre es troben ateses, puix que paralel a l'esforç fet pels Ajuntaments en pro de l'ensenyament primari hi ha la tasca, meritíssima, duta a terme pels pares de família, els quals, en ús del dret que els concedeix la Constitució de la República, han organitzat pel seu compte escoles privades, on, per personal titolat, reben ensenyament els seus fills.

Així que per imperi de la llei restava prohibit l'ensenyament per les congregacions religioses, sorgí entre els pares de família la idea de substituir-lo per ensenyament privat, dintre el que la llei fonamental de la República permet, i actuant sempre dintre del marc de les lleis vigents. I la substitució fou duta a terme mitjançant l'agrupació de pares de família en Mutues o associacions a les quals quedaren adscrites escoles particulars en nombre suficient per a absorbir la matrícula escolar que concorria abans a les escoles congregacionistes, abolides per la Constitució. I així ja molt abans que els Governos decidissin portar a la pràctica el precepte constitucional de la substitució susdita, els pares de família verificaven la substitució de les escoles de les congregacions religioses mitjançant l'establiment de nou col.legis mutuels qual sosteniment va excludir a càrrec dels pares que hi porten els seus fills. Així s'obtenia el doble benefici d'assegurar als pares de família l'exercici d'un dret que els reconeix la Constitució senyalant-lo-hi però nous deures, i de col.laborar amb els organismes oficials a la tasca de reabsorbir la matrícula escolar de les escoles congregacionistes

en el moment -ara arribat- de que l'Estat es disposés a complir les prescripcions constitucionals en la matèria.

De fet, doncs i donant com dóna l'Ajuntament -ho ha fet fins ara i ho farà en endavant- ensenyament gratuït a tots els infants quals pares ho demanin, el problema que representa per a l'Estat la substitució de l'ensenyament congregacionista no existeix a Girona gràcies als esforços fets pels Ajuntaments que han sabut augmentar a cada moment amb un ritme ventablement accelerat les possibilitats de l'ensenyament oficial, i a l'aportació dels pares de família en la forma que ha quedat descrita.

Per això en el moment actual l'Alcaldia no ha de fer cap esforç per a la substitució de l'ensenyament congregacionista, puix és qüestió ja resolta, en tant com l'ajuntament compta amb mitjans suficients per a donar cabuda a quants infants desitgin ensenyament gratuït i els pares de família, per la seva banda, han re-absorvit amb escreix la matrícula escolar que acudia a les escoles que dirigien les congregacions religioses.

Això no obstant, l'Alcaldia ha volgut aquilatar el benefici que per a la ciutat representa en el moment actual l'actuació constant dels Ajuntament i dels pares de família en pro de l'ensenyament. I això salta a la vista en veure que si els pares de família no haguessin fet ja que tinguessin escola els infants que acudien als col.legis congregacionistes, ara la Corporació municipal, tenint en compte el nombre d'infants que es trobarien en el cas, necessitaria 51 mestres i mestresses i hauria d'instal.lar les escoles corresponents cosa que -suposant que de moment es podés atendre amb un emprèntit de 1.500.000 pessetes del que se'n hauria de pagar un tant per cent, durant vint anys- reportaria a l'Ajuntament entre interessos d'amortització, mestres, edificis, personal auxiliar etc. unes despeses anuals de 250.000 pessetes -i possiblement ens quedariem curts- les quals afegides a l'actual pressupost municipal d'Instrucció Pública, representarien un pressupost anual de 414.967 ₧.- descomptant la participació que hauria

de tenir-hi l'Estat puix amb l'aportació d'aquest les despeses s'elevarien a un dos milions de pessetes- quantitat a la qual ni les possibilitats de l'Ajuntament ni la potencialitat econòmica de la ciutat no permeten d'arribar, i representaria de fet el desastre econòmic de l'Ajuntament i de la ciutat.

L'Alcaldia creu que tal com es presenta la qüestió a Girona es poden concordar i harmonitzar perfectament els seus deures, les prescripcions constitucionals i la llibertat dels pares de família, dintre del sentit democràtic i liberal del nostre poble. Catalunya, terra clàssica de llibertat, hauria de tenir també el dret d'ordenar la cultura i l'ensenyament: a l'Estatut, reconeixement de la personalitat de Catalunya, manca aquesta part essencialíssima, puix que la formació dels catalans depèn de la que els infants rebin a l'escola primària i als centres de cultura. La Generalitat, ajudada pel nostre poble, ha de reivindicar el traspàs dels serveis d'ensenyament.

(de Diari de Girona, 28 de maig, 1936)

"L'ENSENYAMENT A GIRONA"

L'Alcaldia de Girona ha fet pública una nota respecte la substitució de l'ensenyament donat per les congregacions religioses. Com a preàmbul fa remarcar el senyor Tomàs l'orientació donada per la República en l'ensenyament laic, gratuït i obligatori negant a les esmentades congregacions religioses l'exercici d'aquesta acció.

A Girona -diu- els Ajuntaments republicans han posat tot el seu interès en resoldre el problema escolar de forma que no quedés en tota la ciutat un infant sense escola i que les classes mereixessin realment el nom de tals . Per això aconseguir, tant l'antic com l'actual corporació municipal, no regatejaren esforços de cap tipus, malgrat haver de lluitar contra les limitacions d'una situació econòmica no gens favorable a despeses de l'envergadura que pressuposa l'establiment de nous centres d'ensenyament primari.

Una ullada a les xifres globals dels pressupostos municipals pel que afecta a cultura, dóna la idea de l'orientació adoptada en aquest aspecte pels Ajuntament republicans de la nostra ciutat.

L'any 1930, darrer Ajuntament que està dintre de l'antic règim monàrquic, la xifra total que l'Ajuntament (...) a atencions de l'ensenyament primari (deixant apart subvencions, beques, escoles especials o superiors, , etc.) era de 25.000 pessetes anuals, amb 17 mestres i mestresses. En l'actualitat les despeses de l'ajuntament en els susdits serveis d'ensenyament primari pugen a 75.000 pessetes, amb 36 mestres i mestresses, essent el pressupost total d'Instrucció Pública de 164.967,65 pessetes.

Les noves escoles que suposa aquest augment del nombre de professors, ha estat duta la seva instal·lació en el ritme

creixent que palesen els següents fets:

De l'any 1930 ençà els Ajuntaments republicans de Girona han procedit a la construcció de dos nous grans centres escolars, el d'Ignasi Iglèsies, a la muntanya de Montjuic, amb un pressupost per part de l'Ajuntament de 230.708 pessetes més 59.220 que hi aportà l'Estat, o siguin 289.928 en total i el grup Ramon Turró amb un pressupost de 133.878 pessetes per part de l'Ajuntament, més 39.480 aportades per l'Estat, o sia un total de 173.358 pessetes.

A més de la construcció dels susdits grups, els Ajuntaments han procedit des de l'any 1930 ençà a la instauració de les escoles següents: Escola de Sant Martí, Escola del Pont Major, Grup Prat de la Riba i Grup Botet i Sisó, amb un total de lloguers anuals, per edificis, de 9.930 pessetes.

Amb l'esforç municipal que queda ressenyat, l'Ajuntament proporciona en el moment present ensenyança gratuïta a 1.458 infants, entre nens i nenes, dels 3.840 que a Girona reben ensenyament.

A l'escola de la Casa d'Assistència i Ensenyament que sosté la Generalitat, hi assisteixen 237 infants, també d'ambdós sexes.

A les escoles que sosté l'entitat Ateneu Social Democràtic n'hi concoren 110.

Als nous col·legis mutuels que sostenen els pares de família reben ensenyament 2.035 infants.

Fins ací no hi ha res a dir: solament hem de manifestar que els nou col·legis mutuels, legalment, són considerats com a particulars, però que de fet són les mateixes congregacions religioses d'abans les que exerceixen l'apostolat de l'ensenyament.

Els religiosos d'ambdós sexes abans vestien els hàbits religiosos i ensenyaven. Ara, posada una paret per a aïllar el convent del local que serveix d'escola, en un recinte són els religiosos de sempre, i en l'altre són els mestres i mestresses titulars particulars.

En un lloc van vestits de religiosos i en l'altre de seglars.

A més a més, hi ha els edificis que són propietat de les congregacions, però avui amb la transformació, pertanyen a les Mútues.

A Girona, doncs, mentre no es promulgui una llei que digui que no es consideraran com a particulars els establiments d'ensenyament que abans eren congregacions religioses, i mentre l'Estat o la Generalitat no donin mitjans econòmics per a expropiar els edificis, la substitució de l'ensenyament religiós fulminantment és un impossible absolut.

Aquesta és la realitat.

Ara bé. L'Ajuntament ha d'anar continuant això que ve fent des de la proclamació de la República: Crear escoles i aixecar edificis.

Ara mateix la Comissió de Cultura portarà a cap la construcció, ràpidament, d'un pis al Grup Ramon Turró i un altre a l'escola de la senyora Auguet del carrer d'Eiximenis, amb el qual podran assistir-hi més de dues-centes alumnes que van a les anomenades mútues, a més a més de treballar, com ho venim fent nosaltres, per a la construcció d'un Grup Escolar de vuit graus a la barriada de la Rutlla.

Les coses s'han de fer com es poden i no com es volen.

(de L'Autonomista, 30 de maig, 1936)

"EL PLE D'AHIR"

La substitució de
l'ensenyament Con-
gregacionista.

El senyor Rahola pregunta com es troba l'afer de la creació de dues noves escoles, i l'Alcaldia li contesta que així que els tècnics de la casa hagin acabat l'acoplament de dades del projecte es portarà al Ple la proposta corresponent. El senyor Rahola creu que ja des d'ara es podria prendre l'acord de crear-les i després ja es veurà la manera. El senyor Tomàs li fa veure la conveniència d'esperar a prendre l'acord fins que estigui el projecte a punt i diu que per part de tothom hi ha interès per a que les dues noves escoles comencin a funcionar en començar el nou curs escolar.

El propi senyor Rahola es refereix als acords presos per la Comissió de Govern en relació amb l'afer de la substitució de l'ensenyament congregacionista i diu que ell hauria preferit que s'hagués portat la qüestió al Pla.

Li contesta l'Alcalde, dient-li que creu que la Comissió de Govern podia prendre els acords, i que, sobretot amb la presa amb que es feu el requeriment no hi havia temps per a portar-ho al Ple, malgrat la qual cosa la Comissió de Govern està disposada a discutir-ho al Ple sempre que es vulgui. S'extén en àmplies consideracions justificant els acords esmenats, que són, els obligats, donada la manca de mitjans de l'Ajuntament i la no existència a Girona d'ensenyament congregacionista.

El senyor Rahola insisteix dient que l'Ajuntament no ha esgotat tots els mitjans per a veure si existeix o no ensenyament religiós, puix ell creu que les mútues són els mateixos col.legis religiosos d'abans.

El senyor Tomàs, amb la lectura del decret sobre la substitució de l'ensenyament congregacionista li fa veure com, en tot cas, aquesta funció investigadora, no és de competència de l'Ajuntament sino de la Inspecció de primer ensenyament, i que per tant l'Ajuntament ha complert amb el seu deure.

Intervé el senyor Camps i Arboix, i diu que el prec del senyor Rahola no preten entrar en el fons de la qüestió, com ha esdevingut, i per això es creu obligat a parlar. Sobre si havia d'ésser la Comissió de Govern o el Ple el qui prengués els acords pertinents no vol discutir puix en tot cas no és cap cosa ilegal. No preten, diu, produir un debat a fons, per què ultra creure que la missió investigadora no correspon a l'Ajuntament, creuen que la veritable missió fiscalitzadora de les oposicions no és promoure grans debats, sobre tot si, com ara, ja saben que no en podrien treure cap conseqüència favorable. Si però, que ha de palesar, -i demana que consti en acta- la discrepància de la minoria d'Esquerra no en l'ordre legal, sino en l'ordre moral, sobre la manera com les mútues han vingut a substituir l'ensenyament congregacionista, puix entén que ha estat una burla per a la Constitució. Entén però que per a la substitució veritable de l'ensenyament congregacionista, hi ha actualment, dificultats insuperables com són la manca de mitjans econòmics i la manca també de professorat laic en nombre suficient per a fer la substitució en poc temps. Per això creu que és un problema a resoldre a llarg plaç, a mesura que l'Estat i els Ajuntament vagin creant noves escoles i arribarà un moment que la substitució serà un fet.

El senyor Bonmatí en nom de la minoria de Lliga Catalana, pren la paraula per a fixar el criteri de la minoria sobre la qüestió que es debat, deixant apart, diu, tota idea doctrinal, puix ja és ben coneguda la posició de Lliga Catalana en aquesta qüestió, i fixant-nos només en la realitat. Creu que és impossible, examinant únicament el cas de Girona, anar a la substitució de l'ensenyament congregacionista -en el cas que existís- per la manca de mitjans econòmics que impedeix

fer front a les despeses de mestres, edificis, material i altres. El pressupost és ja molt crescut, s'arrastra un dèficit d'anys i és cosa totalment impossible. L'Ajuntament ha millorat molt els serveis d'ensenyament però ara ja no pot fer més. Per part de l'Estat, diu, la situació és la mateixa. Durant els darrers anys, ha fet també grans esforços creant noves escoles ja amb la idea de desplaçar l'ensenyament congregacionista, però li falta encara de molt posar-se a l'altura necessària, i ací entén que està el nus de la qüestió. Si l'Estat assolís posar en bones condicions i en quantitat suficient el seu ensenyament, per raó de la gratuïtat, molts pares que enviaven llurs fills a escoles congregacionistes els portarien a les escoles de l'Estat, doncs, la vida és cada dia més difícil i els pressupostos familiars més crescuts. Ara bé, aquesta tasca no és possible fer-la per decret. Si es fes així, a Girona, quedarien al carrer, sense escola més de 2.000 infants. Davant l'estat de coses, els pares de família havien d'aprofitar el marge legal que els ofereix la Constitució, que no prohibeix l'ensenyament als individus que posseint el títol i pagant la contribució corresponent vulguin dedicar-s'hi, sino únicament a les congregacions religioses en conjunt. S'han separat els convents de les escoles, els professors s'han despullat dels hàbits i això ningú no els ho pot privar i no hi ha per tant, cap burla a la llei. Altres burles tolera l'Estat com el curanderisme en la medicina, i el que ha de fer-se és posar les escoles nacionals en veritables condicions i llavors, potser seran molts els pares que hi portaran els seus fills; mentrestant no es pot privar l'ensenyament privat que supleix, amb escreix, l'actuació de l'Estat.

(de Diari de Girona, 4 de juny, 1936)

"A L'OPINIÓ PÚBLICA"

Es cosa sabuda que l'Ajuntament de Girona no paga la casa-habitació als mestres. I aquesta situació anòmala, de retràs constant en el pagament, s'ha anat donant, d'una manera ininterrompuda, des de l'octubre del 1934 ençà, fins arribar a l'estat actual en què es deuen als mestres de la ciutat les mensualitats corresponents al present any.

Veient que després de múltiples demandes l'Ajuntament no feia efectiu el deute contret, ens veiérem obligats a assabentar-ho a l'opinió pública. Essent, però, aquesta última mesura insuficient, puix que el deute persistia, posàrem el fet en coneixement del Comissari de la Generalitat perquè prengué les determinacions que creiés oportunes.

Ara bé; en el Ple municipal celebrat el dijous, dia 4, el senyor Tomàs, contestant a una pregunta del conseller senyor Dalmau -al qual agraïm de cor els seus desvetllaments pels interessos de l'escola nacional-, llençà una sèrie d'afirmacions gratuïtes. I, a continuació, el senyor Bonmatí, seguint les petjades del senyor alcalde, ens demostrà una cosa: on arriba la ignorància de certes persones que, pels càrrecs que ocupen, tenen el deure moral d'estar assabentades d'allò que cau dins el radi de les obligacions llurs.

Totes les afirmacions del senyor Tomàs -absolutament totes-, són rodonament falses. I totes les afirmacions del senyor Bonmatí -també compreses globalment- revelen una ignorància magnífica en aquest aspecte.

I anem a demostrar-ho.

No és cert, senyor Tomàs, que nosaltres hàgim anat a la Comissaria de la Generalitat abans que a l'Alcaldia. Multitud de vegades hem vingut a parlar amb vós. I altres tantes ens heu donat la mateixa resposta: "No hi ha cabals".

Malgrat ella, però, continuàrem venint fins que un dia us vàreu negar a rebre'ns, i ens enviàreu a un funcionari de l'Ajuntament. Nosaltres, amb insistència, li férem avinent que era amb vós, i no amb ell, amb qui volíem parlar. Però ens digué que això era impossible. I aquesta negativa -segons l'esmentat funcionari- era filla "d'un mandat del senyor alcalde".

Des d'aleshores no hem tornat a l'Alcaldia, perquè se n'hauria ressentit la nostra dignitat de ciutadans i de mestres. D'això el senyor Bonmatí en diu ésser incorrecte (hi ha confusions ben lamentables).

Es sarcàstic, senyor Tomàs, establir una comparació entre els industrials i els mestres. Vós no ignoreu que aquests són funcionaris honorables i tan mereixedors d'atenció com qualsevulla d'altres. Per què no féieu la comparança entre els mestres i els funcionaris municipals?

Quant al senyor Bonmatí, des de les primeres paraules es va despistar. I sentem aquesta tesi perquè és inexacte que el senyor Comissari de la Generalitat "no tingui res a veure amb la qüestió". Nosaltres recomanem al senyor Bonmatí la lectura d'una Ordre inserida a la "Gaceta" del dissabte passat, dia 30 de maig en la qual el ministre de la governació ordena als governadors civils -per consegüent al Sr. Comissari- que communi als Ajuntaments morosos a què facin efectiu el pagament de la ~~casa~~-habitació als mestres.

També és erroni -i amb quines proporcions- que l'Ajuntament hagi de pagar la casa-habitació anualment. I molt més que fent una concessió hagi accedit a abonar-nos el seu import per trimestres. La concessió, en tot cas, l'hem fet nosaltres, perquè està legislat que el pagament s'ha de fer per mesos, i no per anys ni per trimestres. Aquesta "Gaceta", senyor Bonmatí!

Per consegüent:

No és cert que els mestres no hagin anat a l'Alcaldia.

Tampoc ho és que hagin demanat la intervenció de persones alienes a l'afer.

Ni que sigui obligatori pagar per anualitats.

Ni que l'Ajuntament ens hagi fet cap concessió.

Entremig de tanta inexactitud en sobresurt, amb la certesa d'un axioma, aquesta veritat: que les acusacions dels senyors Tomàs i Bonmatí són falses.

Això -i només això- és el que volíem demostrar. Ho exigien el bon nom del Magisteri i de l'escola nacional.

Didac Tarradell,
per la Federació
de Treballadors de
l'Ensenyança.

S.Tibau, per l'As-
sociació de Mes-
tres Nacionals del
Partit de Girona.

Sixte Vilà, per l'As-
sociació Provincial
de Mestres de les
comarques gironines.

(de L'Autonomista, 6 de juny de 1936)

"LLENGUA I HISTÒRIA"

(Editorial)

Es precis que Catalunya obtingui satisfacció completa a la seva aspiració de veure la llengua catalana oficialment reconeguda, primerament, com a matèria d'ensenyament privilegiada entre les privilegiades, i, segonament, com a vehicle insubstituïble d'ensenyament a les nostres escoles i com a instrument pedagògic indispensable en l'ensenyament de totes les altres matèries. El fet que tot el concernent a l'esfera de l'ensenyament públic hagi restat per precepte constitucional en mans exclusives de l'Estat, ens obliga a tots els catalans conscients a seguir fermes com mai -diguem-ho així- en peu de guerra, no sols per a defensar les migrades posicions que ocupa la nostra llengua en el terreny oficial, ans encara per a organitzar i posar en marxa en el moment més propici una croada que fineixi amb la conquesta de tots els honors i tots els avantatges que mereix un verb com el nostre de tan gloriosa alcúrnia dintre la història universal de la cultura.

L'interès vital que els catalans tenim per tot el referent a la llengua ha d'ésser acompanyat d'un altre sentiment, si volem que la consciència de la personalitat del nostre poble tingui tota la força i intensitat necessàries per a restaurar l'esperit creador de la Catalunya gloriosa d'altres temps. Ens referim concretament al sentiment de la nostra història, sense el qual els catalans tindríem la sensació d'haver vingut al món ahir mateix i de trobar-nos davant dels altres pobles cultes com uns pobres indocumentats. Aquest sentiment de la història ha estat és i serà sempre un dels fonaments més vius de la personalitat d'un poble. Per tal de fer possible, però, la formació i la consolidació d'aquest sentiment, cal abans que tot que els individus aprenguin a conèixer, i estudiïn amb mètode la història de llur país i aprenguin a admirar i

i estimar llur pàtria al través de les seves glòries i dels seus dols, dels seus moments de puixança i dels seus moments de depressió.

L'avantatge que ofereix l'ensenyament de la història és que no sols pot ésser apresada als llibres. Paisatges, costums, tradicions, museus, etc., ofereixen als ciutadans pàgines més vives que les dels llibres, on poden evocar fàcilment episodis i personatges representatius de l'esperit permanent de la pàtria i aprendre d'una manera intuïtiva la devoció i la fidelitat a la tradició espiritual del seu poble. Cal que entre els mètodes pedagògics que són aplicats a les nostres escoles, figuren amb una major freqüència excursions de tota mena a aquells indrets que amb llurs pedres i llurs espectacles puguin parlar més clarament i més viva als infants i als joves de les grans i de les gràcies de la Pàtria. El dia en què aquesta educació intuïtiva fos tan completa com nosaltres desitjaríem, els catalans en llur immensa majoria estaríem tan compenetrats amb l'esperit autèntic de la Catalunya perenne, que el nostre poble sentiria fins al grau de màxima intensitat en tot moment els deures i els ideals del més fervent patriotisme.

(de Diari de Girona, 7 de setembre, 1935)

"LA LLENGUA I L'ESCOLA"
(F.Grau i Ros)

L'infant d'avui, l'home de demà, té davant seu un esdevenidor que ignora. No sap ell el que serà la lluita que haurà d'emprendre per a obrir-se pas en els camins de la vida. Ell per si sol no pot fer res; ho ignora tot. Cal que aquells que tenen el deure d'encaminar els seus passos l'equipin amb tots els bagatges necessaris per a què pugui triomfar en la lluita i ésser útil a si mateix i als seus semblants. Pares i mestres són els responsables de l'esdevenidor de l'infant, però cal, a més, que l'Estat faci el necessari perquè pares i mestres puguin complir el seu deure. S'ha fet així? És fa així a casa nostra?

Hom sap prou bé que durant el temps de monarquia el flagell de l'analfabetisme era una de les característiques de l'Estat. I si Catalunya representava, i representa encara, una excepció de la regla general, no era per veure's més favorida, sinó gràcies a la iniciativa privada que suplia les deficiències. Avui, malgrat la República, cal encara que sigui la iniciativa privada la que supleixi tanta deficiència. I una d'elles és la que fa referència a l'ensenyament en llengua materna.

Pedagògicament està demostrat que per a què les ensenyances esdevinguin profitoses és necessari que l'infant sigui ensenyat en la seva pròpia llengua. Així ho entengué Marcel·lí Domingo quan es féu càrrec de la cartera d'Instrucció Pública del Govern Provisional de la República, i un dels primers decrets que signà fou el que establia l'obligatorietat de l'ensenyament en català als infants catalans durant els primers anys d'escola. Es compleix avui el decret? Malauradament podem afirmar que en molts llocs de Catalunya no hi ha

arribat encara. Causes? No hi ha espai suficient per a detallar-les, i ens tenim de limitar a constatar el fet concret. Com corregir-lo? Fent que la iniciativa privada faci el necessari per a corregir el defecte, i evitar que el dia de demà passi, com passa avui, que siguin molts els catalans que desconeguin gramaticalment la seva pròpia llengua.

Totes les orientacions polítiques i pedagògiques modernes tendeixen a respectar el dret de l'infant a ésser ensenyat en la seva llengua materna. No esmentarem en detall l'organització lingüística de la Unió de Repúbliques Soviètiques, la nova Rússia, per a què no se'ns puguin atribuir propagandes polítiques, però si que tenim de remarcar que la nova Rússia, enlloc d'establir una obligatorietat lingüística unitarista, no sols ha autoritzat els ensenyaments en les diferents llengües de cada República de la Unió, sinó que àdhuc aquelles llengües de les quals havia desaparegut tot rastre gramatical i alfabètic són avui vivificades i renascudes gràcies als esforços del govern soviètic, posseeixen ja les bases gramaticals necessàries perquè els infants de les regions on són parlades puguin formar-se culturalment en la seva llengua mare.

Txecoslovàquia, la jove república democràtica de l'Europa Central, ha marcat clarament el camí de l'ensenyament en llengua materna, no solament a les escoles, sinó a les escoles de l'Estat. I així veiem que n'hi ha prou amb què en un lloc determinat de la República hi hagi un agrupament de 40 infants que parlin una mateixa llengua, sigui la que sigui, perquè l'Estat es cuidi d'obrir-hi seguidament una Escola primària minoritària. Però no és solament en l'ensenyament primari on cal rebre l'ensenyança en el propi idioma, sinó també en l'ensenyament superior. Si en l'ensenyament primari ho és pedagògicament, en el superior ho és en l'ordre de dignitat nacional. A Txecoslovàquia es considera igualment aquest aspecte i l'Estat es cuida de l'establiment d'Escoles d'ensenyança superior en tots els llocs on hi hagi agrupaments lingüístics minoritaris d'un mínim de 400 alumnes.

Poc temps després de consolidada la República txecoslovaca, va emprendre la tasca de donar satisfacció als drets de les minories lingüístiques que poblaven el nou Estat, i deu anys després de la seva instauració, l'any 1929, hi havia ja en marxa les escoles primàries següents:

Txecoslovaques, 9.922 amb un total de 1.100.000 alumnes.

Alemanyes, 3.295 amb un total de 338.000 alumnes.

Magiars, 803 amb un total de 95.000 alumnes.

Rutenes, 490 amb un total de 68.000 alumnes.

Polaques, 88 amb un total de 10.000 alumnes.

Romaneses, 3 amb un total de 600 alumnes.

Hebreus, 3 amb un total de 366 alumnes.

Hom pot veure doncs, que fins és respectat el dret dels petits agrupaments jueus, quins infants són ensenyats en llengua hebrea. 266 infants jueus de terres txecoslovaques tenen reconeguts uns drets dels quals no gaudeixen encara molts infants catalans dintre Catalunya. Uns resultats proporcionals podrien esmentar referint-nos als ensenyaments secundaris i superiors.

Què cal fer a Catalunya? Ho hem dit abans: corregir particularment les deficiències notades, però a més d'això ens cal fer encara una altra tasca, i és fer conèixer el català als catalans que encara no el coneixen bé com cal. D'una banda cal fer que tots els infants catalans rebin ensenyament en català, de l'altra banda procurar l'ensenyament de la llengua catalana a aquells que, per haver-los estat negat el seu dret quan eren infants, avui encara ignoren gramaticalment la seva parla. I aquesta és la creuada que porta a terme la nostra benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

La tasca a fer no és obra d'uns pocs, no és obra d'un partit, no és una tasca política, és una tasca patriòtica que cal que sigui obra de tots els catalans, sigui la que sigui la seva manera de pensar. Per a portar-la a terme calen diners,

molts diners; cal pagar els mestres, editar llibres, organitzar concursos i ensenyaments tècnics, colònies escolars de terra i mar; és una tasca llarga i costosa que podrem portar a terme si hi contribueixen tots els catalans que només se sentin catalans. L'esforç a fer és mínim: inscriviu-vos soci de la catalaníssima "Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana", Arcs, 1 pral, Barcelona, i amb la reduïda aportació mensual d'una pesseta complireu el vostre deure de català. I, aleshores, quan veureu els cartells on hi ha aquell baiilet tan aixerit que us pregunta: "Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?" us semblarà veure'l somriure més de gust, perquè li podreu contestar amb alegria al cor que sí!

F.GRAU I ROS.

(de L'Autonomista, 25 de gener, 1936)

"UNA RECTIFICACIÓ NECESSÀRIA"
(Lluís Pagès Vilà)

Sr. Director de L'Autonomista

Molt senyor meu: En les columnes del periòdic de la vostra digna direcció llegirem el dia 7 del corrent unes bases referents a la vaga que venen sostenint els alumnes del grau professional de l'Escola Normal, que per reconeixement de l'opinió pública han d'ésser refutades públicament, per a la qual cosa ens interessa fer constar:

1. Que la vaga afecta únicament i exclusivament als alumnes del pla professional, és evident per a tothom, la qual cosa fa que no interessi per a res als alumnes de quart curs.

2. Que amb aquesta vaga els alumnes dels cursos professionals no pretenen més que la rectificació de l'article 48 del Reglament de Tormal que està en evident contradicció amb l'article 15 del Decret-llei del 29 de setembre de 1931 que crea el grau professional. Queda desfet amb això l'infundi de què es preté crear una super-categoria en l'Escalafó del Magisteri.

3. La vaga no és il.legal, ja que sols volem que se'ns respectin els drets que ens confereix el Decret-llei abans citat. Ultra això la vaga s'ha plantejat perquè es feia cas omís de les demandes de revocació fetes de temps ençà i que atenent-se als Estatuts vigents s'ha notificat amb el temps corresponent a les autoritats civils i acadèmiques. En quant a la immoralitat no la veiem en cap dels sentits en què es pot prendre aquesta paraula, ans tot el contrari.

4. Que deixant apart l'acte de poca companyonia que representa la petició del màxim càstig per a uns companys, és usurpar la funció del Claustre el qual és l'únic que pot

pendre acords sobre l'esmentada aplicació.

En fi, esperem de la dignitat dels alumnes de quart curs la rectificació completa del funest error en què han caigut, la que havent-ho demanat al seu representant aquest s'ha portat com si no ho fos.

No dubtem que ens complaureu amb la publicació de la present.

Mercès a la bestreta. Pel Comitè.

LLUIS PAGÈS I VILA.

(de L'Autonomista, 13 de novembre, 1933)

"ENTORN DEL CONFLICTE DEL MAGISTERI"

No teníem intenció d'agafar la pluma per a rectificar dos articles (i) que ja porten escrits uns alumnes de quart curs de l'antic pla del Magisteri, i diem que no teníem intenció perquè estem convençuts que la justícia s'ha d'anar a cercar en el dret i en els tribunals que a l'efecte hi ha establerts, i mai fent crides baladreres pels periòdics emprant paraules tan pedants com mancades de fons.

Malgrat aquest criteri, volem aclarir l'assumpte perquè l'opinió pública no cregui que nosaltres som uns estudiants del Magisteri que pretenim entrar a l'Escalafó per la porta falsa, uns egoistes que ambicionem ésser mestres sense haver provat la nostra suficiència i capacitat en quant a estudis. No, res d'això. Nosaltres, per arribar a mestres, per gaudir de la possessió d'una escola on esmerçar els nostres esforços, cursem una carrera que és avui la vertadera dignificació del Magisteri i l'admiració de tots els pedagogs del món, una carrera que és de la mateixa categoria que moltes llicenciatures, una carrera, en fi, que té una durada de deu anys i que abans de donar-nos el títol s'ens obliga a soportar tres exàmens de conjunt.

Però si nosaltres fem aquest esforç, si nosaltres ens comprometem a estudiar deu anys en oposició als que avui ens critiquen i ens insulten invocant una moralitat, una justícia i una lleialtat, paraules que per a ells no tenen sentit, ja que el seu desig és anar a un poble amb uns estudis rudimentaris de quatre anys i que segons el nostre pla sols els serveixen per a intentar el nostre primer ingrés, si nosaltres ens obligue a cursar aquesta llarga carrera, plena d'obstacles, és perquè també ens permetien uns drets que venen expressats en l'article 15 d'un Decret-llei, aprovat a Corts i portat

per la Gassetta del dia 29 de setembre de 1931, que diu així: "Los alumnos salidos por este plan (es referix al pla professional) cobraran cuatro mil pesetas y pasarán a ocupar en el Escalafón los últimos lugares de su categoría".

Avui nosaltres, davant de la monstruositat que significa l'anul.lació d'aquest article davant la greu ferida que es preté fer al principi dels drets adquirits i interessos creats, nosaltres deixem d'assistir a classe.

No es vulgui veure en la nostra protesta cap altre caire que l'exigir el compliment del que ens prometeren i consta a la Gasetta, ja que nosaltres també hem fet el que calia per merèixer-ho.

Nosaltres no ens fiquem en assumptes dels altres, i malgrat tenir sis anys més d'estudis que els alumnes de quart curs, no ens preocupem si serem més ni si serem menys, sols volem el que ens prometeren i que per dret ens pertoca.

Sàpiga doncs, l'opinió pública a què atendre's quan es parli d'aquest afer. Consulti's la Gasetta del 29 de setembre de 1931 i veuran com allà està assignat pel llavors ministre d'Instrucció Pública, senyor Marcel.lí Domingo, els drets que avui lastimosament hem d'exigir en protesta pública.

I aclarit el motiu de la nostra vaga, i posades les coses allà on son, no creiem que haguem de refutar cap punt dels esmentats pel alumnes de quart curs, ja que amb això queden automàticament desfets.

I ara, companys (?) de quart curs, malgrat la molta gràcia que ens heu fet amb els vostres escrits supra-intel.lectuals i infra-intel.ligibles, us hem de dir que ens sembla que un delegat a Claustre no deu estar per crear enemistats entre cursos, ans el contrari, deu procurar solventar la tivantor d'enemistat entre alumnes d'un centre docent. Nosaltres sols us podem perdonar perquè considerem que de savis és equivocar-se i així ho manifestarem al redactor del periòdic "Adelante" quan vingui a fer-nos la interview anunciada. Si hem de dir-li en castellà li direm: "Nada, nada, se trata de

una simple confusión que puede explicarse muy fácilmente tratándose de alumnos superdotados que han confundido una ley con unos compañeros (?)” I res més per avui, ja sabeu que si algun dia desitgeu que us vinguem a fer companyia o a col.laborar en alguna de les vostres profundes investigacions podeu disposar i el dia que siguem legisladors ja us augmentarem el sou i us enviarem a capital.

Ah! ens descuidàvem dir-vos i ho fem d'una manera "tàcita", que aquest escrit és original dels alumnes professionals i, per tant, queda prohibida la seva reproducció.

Pels professionals
J.Borràs, Pere Cava-
vacer, Enric Turon
M.Oliveras, A.de
Barrio, N.Heras i
els altres alumnes

(de L'Autonomista, 14 de novembre, 1933)

"NORMALISTES EN HUELGA"
(Un maestro)

Los alumnos del Magisterio de cuarto curso -plan 14- se han declarado en huelga en toda España. Barcelona fué la llamarada inicial. Esta se ha propagado rápidamente. Todas las Normales de España se han aprestado a la lucha.

No es la actitud de los normalistas de cuarto, producto de impremeditación. Ni de la fogosidad privativa de los temperamentos juveniles. Hay causas que sobradamente son explicación lógica de este conflicto.

Los normalistas de cuarto curso albergaron -ha tiempo- halagadoras esperanzas. Eran los tiempos floridos de los primeros días de la República. Se prometió mucho. Hablar de la importancia del mejoramiento del maestro y de la escuela, era tema obligado en todos los discursos. El plan quinquenal de creación de escuelas -arrinconado, hoy, en el museo de vejstorios- despertó muchas esperanzas. Abria, evidente es, horizontes insospechados. Los normalistas vieron este horizonte nuevo, amplio, dilatado.

Pero... Pronto llegaron los desengaños.

Se cerraban todas las puertas. De cuajo se arrancaban esperanzas. Esto, sin embargo, no hubiera determinado la huelga de cuarto curso. Más ha llegado un momento en que no sólo no se cumple lo prometido, sinó que se hace más, mucho más: "Se les arrebató lo poco que tenían".

Con el triunfo del plan profesional, normalistas, maestros interinos y maestros propietarios que cobran menos de 3.000 pesetas, quedarán eternamente postergados. El escalafón ha quedado cerrado. Los profesionales, que ganarán un sueldo de 4.000 pesetas, se colocarán detrás de la categoría correspondiente. Y como que anualmente saldrán centenares de ellos de

las Normales, los maestros que aún no cobren 4.000 pesetas quedarán atrasados. Sin posibilidades de dar un paso adelante. Jamás alcanzarán las 4.000.

No se crea, empero, que los normalistas y maestros se avengan a este porvenir. He ahí la actitud de las Normales de toda España. Actitud que tendrá consecuencias más vastas. Los normalistas tienen detrás de sí millares de maestros. Maestros que están dispuestos a secundarles. Bien podemos -sin pecar de exagerados- sentar esta afirmación: si interinos y maestros estuvieran en contacto, como los normalistas, a estas horas se habrían declarado en huelga. Es la diseminación lo que la ha evitado.

Y tengan en cuenta, los alumnos del profesional, que nosotros no sentimos odio hacia ellos. Nuestra actitud es justa. Pedimos la equiparación con los demás funcionarios técnicos del Estado, es decir, sueldo mínimo de 4.000 pesetas y ascensos por quinquenios. No estamos contra ellos. Si su triunfo es un -ficticio, por otra parte- no nos hubiera perjudicado, nos habríamos mantenido en silencio. Pero su triunfo es una puñalada para nosotros. Puñalada envuelta bajo un nombre: postergación.

Véase, pues, la justeza de la huelga declarada por los normalistas. Es tan justificada como la de los alumnos del profesional. A éstos se les amenazaba con no darles lo prometido. Y a los alumnos de cuarto les ocurre lo mismo. Tienen derecho a un escalafón abierto. Con esta condición empezaron su carrera. Y ahora se les cierra el camino de golpe. ¿No es de justicia la huelga?

Lo que es inadmisibile es la actitud observada por algún profesor. Dice que maestros intervienen en la huelga de los normalistas. Se queja de intromisiones. Eso es casi un insulto. Tanto para los normalistas como para los susodichos maestros. Para los primeros, por considerarlos menores de edad. Para los segundos, porque tienen derecho a intervenir, puesto que este problema les afecta grandemente.

Téngase en cuenta que todos los maestros señalados como perturbadores cobra menos de 4.000 pesetas.

UN MAESTRO.

(de L'Autonomista, 22 de març, 1934)

"LA CONFERENCIA DEL SENYOR

PAU BANSELLS"

No era ahir, la primera vegada que el senyor Bancells ocupava la tribuna del Saló d'actes de la nostra Normal per a dirigir la paraula als futurs mestres per tal com, ja l'any passat, havia donat una conferència, brillant i documentadíssima, i el record de l'èxit de la qual feu que, ahir, anés a escoltar la seva paraula una gran gentada.

Val a dir que el tema -"L'educació dels nens anormals a Rússia i la cooperació ciutadana a l'obra de l'educació"-bé s'ho valia. Oi més si tenim en compte que el conferenciant, arribat fa poc de la U.R.S.S. portava encara impressionada la seva retina per l'espectacle que li oferí el poètic país de Tolstoi.

El senyor Bancells començà dient que Rússia és un país molt interessant a causa de presentar, al qui el visita per primera vegada, uns fets i unes circumstàncies especials que fan d'ell un món completament nou.

Plaça roja -diu- no vol dir, com algú, equivocadament, creu, Plaça de la revolució, sinó Plaça bella. En la Plaça roja, hi ha el "Casal de protecció del nen", que vaig visitar i on vaig ésser rebut pel seu Director general, qui em facilità tota mena de detalls sobre la seva organització. Per suggerència d'aquest "Casal", l'anormalitat infantil i les seves causes, són estudiades atentament en unes "cèl.lules" que a Rússia hi ha instal.lades a totes les fàbriques, a tots els tallers, a totes les entitats.

Explica, el conferenciant, la severitat amb què són tractats els pares que no curen degudament de llurs fills.

Tot seguit, diu que assistí a un Congrés de Paidòlegs en el qual es tractà de l'educació dels nens anormals i llegeix fragments de la conferència que en dit Congrés pronuncià un

eminent pedagog rus. Aquest senyor, aconsella, d'acord amb les modernes tendències paidològiques, que s'ensenyi els nens començant per coses concretes per a, més tard, arribar a l'ensenyament de les abstractes. Vol, també, que a l'escola hi hagi una vertadera igualtat de tractament entre tots els alumnes, puix les preferències apart que suposen postergació en els no preferits són, sempre, de conseqüències funestes.

Convertir els anormals en homes útils a la societat, heus ací la finalitat que amb l'educació d'aquells es persegueix a Rússia. El senyor Bancells llegeix les conclusions aprovades en l'esmentat Congrés de paidòlegs que són molt interessants.

L'organització dels col·legis d'anormals -afegeix- és moderníssima. Volen, els russos, que tota escola tingui el seu taller i les seves seccions dramàtica, esportiva i cultural. Cosa essencialíssima, i que no pot mancar en cap escola, és el club. Totes aquestes diverses seccions són dirigides pels mateixos nens. D'aquesta manera, se'ls dóna una responsabilitat i aquesta responsabilitat fa que adquireixin una personalitat pròpia.

Es d'admirar -agrega el conferenciant- la manera com són educats els orbs i els sords i muts. Assegura que es produeixen menys accidents de treball en els tallers i fàbriques on treballen aquests que no pas en els llocs on hi han ocupats obrers que gaudeixen de totes les facultats físiques.

La segona part de la conferència es refereix a la "cooperació ciutadana a l'obra de l'educació".

Rússia -diu el senyor Bancells- és el país en el qual el nen gaudeix de més drets. L'existència del "Codi del nen" palesa tota aquesta sèrie de drets que els són atorgats als infants russos. Nosaltres -afegeix- tenim un "Codi civil", un "Codi penal", etc.; però el que no tenim, és un "Codi infantil"...

Tots els ciutadans russos tenen obligació de vetllar pels interessos dels infants. Una idea exacta de la cooperació que aquells presten a l'obra de l'educació ens la dóna el fet que a totes les fàbriques, institucions i societats hi ha ins-

tal.lada la corresponent escola. Per si això no fos prou, gairebé totes les entitats fan donatius en metàl.lic al govern per a què siguin ateses, amb preferència a totes les altres del país, les necessitats culturals del nen .

El senyor Bancells acabà la seva conferència llegint les quantitats consignades a escoles i clubs en el pressupost d'Instrucció Pública, les quals són, realment, molt crescudes, i assegurarà que tothom a Rússia, sent, cada dia més vivament i intensa, l'afany de fer-se una cultura sòlida i àmplia.

En acabar la seva documentada i interessantíssima conferència, el senyor Bancells fou càlidament ovacionat, essent molt felicitat pel Claustre de professors.

La Directora de la Normal, Srta. Teresa Recas, agrai al conferenciant la seva disertació tot felicitant-lo per l'encert que presidí en tot moment el seu descabdellament.

(de Diari de Girona, 19 d'abril, 1934)